

1953

Nr. 11

KARYS

Winter Garden Tavern, Inc.

Puikus baras, restoranas ir didelė salė susirinkimams, vestuvėms ir kitokiems sociališkiems pobūviams

SAVININKAS

VYTAUTAS BELECKAS

1883 Madison Street, Brooklyn 27, N. Y.
(Prie Forest Ave. stoties) (Ridgewood)

Tel.: EV 2-9586

VISI KVIEČIAMI ATsilankyti

WILLIAM J. DRAKE - DRAGŪNAS

LIETUVIS ADVOKATAS

85-03 WAREHAM PL.

JAMAICA, N. Y.

Tel. Jamaica 6-7272

Skaitykite ir platinkite

"TĖVŲ KELIĄ"!

Venecuelos lietuvių mėnesinis žurnalas

Rašyti: Revista Catolica Para Lituanos,

Aportado 369,

CARACAS—VENEZUELA

Tel. EV 8-9794

M and Z

AUTO COLLISION WORKS

Lietuvių specialistų collision ir auto taisymo dirbtuvė

Bodies and Fenders straightened —

Complete auto painting

D U C O Refinishing

Atliekami visi collision, dažymo ir mech. taisymo darbai.

TEPIMAS IR POLIRAVIMAS

Darbas atliekamas pigiai ir sąžiningai

J. MALDUTIS — Z. ZALIAUSKAS

937 Grand St., Brooklyn 11, N. Y.

Tarpe Morgan ir Bushwick Ave.

LIETUVIŲ RADIO D-JOS PROGRAMOS

J. P. GINKUS, Direktorius

Trečiadieniais 9:30 val. vak. — WWRL 1600 kc
Oro bangomis transliuojami įvairūs visuomenės pranešimai, naujienos, muzika (vietinės žinios, parengimai: koncertai, šokiai, ir t. t. Vestuvės puotos, liūdni pranešimai).

495 Grand Street Brooklyn 11, N. Y.

Tel. EVergreen 4-7142

J. P. GINKUS AD. JEZAVITAS VALAKAS

Direktorius Muz. Dir. Pranešimų Dir.

Laikas ir erdvė — žmogaus didžiausi priešai!
Bet turint gerą ir teisingai einantį laikrodėlį bei naudojantis naujausiomis moderniškoms priemonėmis, tas priešas yra nugalimas, sako

LAIKRODININKAS

JONAS SUTKAITIS

kuris taiso ir parduoda visų firmų laikrodžius.

449 GRAND ST., BROOKLYN 11, N. Y.

TELEVIZIJOS, RADIO IR FONOGRAFAI

GERA NUOLAIDA

Garantija — Išmokėjimai

APARATŲ SUTAISYMAS

dirbtuvėse ir namuose atliekamas prietyusių inžinierių. Sąžiningas ir geras patarnavimas garantuotas.

DAINA TELEVISION COMPANY
qualified engineers' service

3130 S. Halsted Street, - DANUBE 6-6887

Lietuvių Auditorija

3133 So. Halsted Street

Chicago, Ill.

Tel.: Victory 2-6172

KETURIOS SALĖS

Išnuomojamos vestuvėms ir pobūviams su maistu ar be maisto. Susirinkimams ir konferencijoms salės velti

KARYS

PASAULIO LIETUVIŲ KARIŲ MĖNESINIS ŽURNALAS

Redaguoja: Dom. Penikas. Br. Aušrotas. Zig. Raulinaitis ir Sim. Urbonas Leidžia KARIO leidykla. Prenumerata: metams 4 dol. pusb. — \$2.50. atsk. nr. 45c. Adresas 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21. N. Y.. Spausdinamas Tėvų Pranciškonų spaustuveje. 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21. N. Y. Redakcijos telef.: GL 6-1658, tik nuo 6 val. vakare.

THE WARRIOR

magazine for the veterans of Lithuanian descent and for Lithuanians in the wide world. Published monthly by "KARYS", 680 Bushwick Avenue, Brooklyn 21, N. Y. Subscription \$4.00 per year. Single copy 45 cents. Entered as second-class matter at the Post Office Brooklyn, N. Y. OFFICE OF PUBLICATION: 680 Bushwick Avenue, Brooklyn 21, N. Y.

NR. 11 (1293)

1953 M. LAPKRITIS—NOVEMDER

ĮSTEIGTAS 1919 M.

MŪSŲ KARIUOMENĖS GIMTADIENIS

KRAUJU PASRUVĖS KARIO VEIDAS YRA NEPALYGINAMAI DAUGIAU VERTAS UŽ PARIZIEJŲ TEISMĄ

Pakrikusi vokiečių kariuomenė traukėsi 1918 metais iš Rusijos gilumos Lietuvos link. Paskui vokiečius veržėsi raudonieji maskoliai. Vilniuje sujudo komunistai ir vietiniai lenkai. Viltys, kad demokratiškos Lietuvos niekas nelies, galutinai dingo. Reikia organizuoti karines pajėgas. Ministerių Kabineto pirmininkas Aug. Volde-

Į KETVIRTUS METUS ŽENGIANT

1950 metais lapkričio 23-sios proga Brooklyne, N. Y., išėjo pirmasis KARIO žurnalo numeris Amerikos žemyne.

KARYS gimė Nepriklausomybės kovų ugnyje 1919 metais. Per dvidešimt vienerius metus jis švietė, mokė karinių dalykų ir auklėjo Lietuvos karius. Apie ketvirtis milijono vyrų, per tą laiką praėjusių mūsų kariuomenės mokyklą, pamėgo šį žurnalą, daugelis jų nenorėjo su juo skirtis ir į atsargą išėję.

Antrojo pasaulinio karo audrų ir lietuvių tautos nelaimių metais KARYS ištikimai lydėjo žiauraus likimo išblaškytus mūsų vyrus visuose frontuose, nuo Ilmenio ežero ligi Juodosios jūros pakraščiu...

Ir štai, prieš trejetą metų senųjų redakcijos darbuotojų atgaivintas, labai sunkiomis sąlygomis ir sutelktinėmis pastangomis išlaikytas, KARYS, tas tradicinis Lietuvos laisvės (Nukelta į 202 psl.)

TOMAS ŽIURAITIS, O. P.

maras diplomatiniais reikalais išvykęs užsienin. O laukti nėra kada. Tautai pavojus čia pat. Persiorganizavęs Kabinetas, kurio pirmininkas min. M. Šleževičius, skelbia lapkričio 23 dieną šaukimą į savanorių pulkus.

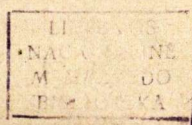
Palikę vyrai arklą, knygą, lyrą išskubėjo laisvės ginti. Susirinko apie 15,000 savanorių. Nemažas būrys, bet kas jis prieš daug galingesnę priešą, kuris jau trankosi prie Lietuvos sienos?! Lietuvon įsibrauna bolševikai ir 1919 m. kovo 5—6 dienomis užima Vilnių. Savanorių jėgų nepakanka. Šaukiama visuotinė mobilizacija.

Pirmasis naujokų šaukimas paskelbtas 1919 m. kovo 5 dieną. Naujokai renkasi Kaune, Alytuje, Panevėžyje, Kėdainiuose, Marijampolėje ir kitose vietose, kur dar laikėsi vokiečių įgulos. Atėjo vyrai be tinkamo karinio apmokymo, be reikiamos aprangos, be maisto išteklių. Pasitaiko geresnių ginklų, bet daugiausia visokie apūdiję šautuvai... Ginkluojamasi, kaip įmanoma. Kovojava, kiek sugebama. Mūsų karių didvyriškumas ir atsikūrimui įmanomos sąlygos įgyven-

dino atstatytą Lietuvos Nepriklausomybę.

Lietuvos kariuomenės gimtadienis — 1918 m. lapkričio 23 d. — jau vien tik dėl Nepriklausomybės kovų turėtų būti mūsų pasididžiavimas. Deja: vieniems tas gimtadienis savotiškas epizodas, kitiems — savos "kritikos" pareiškimo diena, tretiems — tautinė ir kultūrinė šventė. Lengviau yra lengvabūdiškai ką nors kritikuoti, negu kritiškai tiesą pripažinti. Mūsų kariuomenės nuopelnai tautai ne kreida pažymėti, bet krauju tautos istorijoje įrašyti. Joks savas ar svetimas priešas to neištrins iš didvyrių kapų, istorijos lapų, nors "originalumo" dėlei tik kariuomenės klaidas minėtume.

Kas gi kariuomenė? Tai mūsų visų kūno ir sielos neatskiriama dalis, tai mūsų uniformuotasis "AŠ"!... Niekindami kariuomenę — niekiname save, nes kariuomenė nėra iš debesų nusileidusi, bet mūsų tautos kūdikis: kūdikis savo atsidaivimu, meile ir besąlyginu paklusnumu. Niekas neturi teisės savęs ir kitų niekinti, bet taisyti ir taisyti, pradedant nuo savęs, pradedant visos tautos pagrindais. Visos profesijos, luomai, organizacijos nebuvo ir nebus be klaidų: kur veikia

žmogus, ten ir klaidos galimos. Bet kiek yra tų profesijų, luomų ir organizacijų, kurie savo laimėjimus arba pralaimėjimus kraujo kaina atžymi? Kiekvienas karys, vilkdamasis uniformą, darydamas priesaiką žino, kas jo laukia arba gali laukti — mirtis, kad kiti gyventų...

Tiesa, 1940 metais bolševikai laidojo Lietuvą, o kariuomenė kareivinėse gyveno, — pasakys nevienas. Kur gi kartų kartoms didvyriškumo palikimas bent Suomų pavyzdžiu, kur savanorių testamento pildymas, kur pagaliau garbė?!

Niekada mūsų karys netvirtino, kad anomis baisiomis dienomis jis mirė, kad kiti sau ramiai gyventų ir naujus kaltinimus kariuomenei išgalvotų. Bet niekada mūsų karys neprišiams kaltinimo, kad jis nedrįso arba nenorėjo į frontą eiti. Ne kariuomenės vadovybė duoda įsakymą kautis, bet krašto valdžia. Kariuomenės vadovybė ir pati kariuomenė pildo ne savo, bet tautos valią, išreiškia valdžios autoritetu. Tokio įsakymo nebuvo. Valdžios įsakymu neleista kautis, kiek tai įmanoma, nors simboliškai. Kaip tas neleidimas "pračžiuginó" mūsų karių, įrodė devintasis pėstininkų pulkas, apleidamas kareivinės pilnoje aprangoje. Griežtam protestui kariai pasinėšė žygin. Dar valandėlė, ir tas protestas būtų ugnimi prabilęs. Tačiau jie turėjo grįžti į kareivines, — toks buvo valdžios įsakymas. Ir sugrįžo kariai, kaip kūdikiai paklusnūs. Ir sugrįžo jie, nes neorganizuotas ir beprasmis pasipriešinimas yra lygus savižudybei, kuri nei tautai, nei kariui jokios garbės neteikia. Ir suomiai vienu pulku, vieni savo likimui palikti nebūtų savo krašto valiai priešinęsi. Suomijos akmenis uolos, nuostabus karinis pasiruošimas — kitas sąlygas jų kariui diktavo. Taip, jie didvyriai savo ir visos tautos vardu ir parama. Savižudybės ir jie būtų atsiskę, kaip ir mūsų garbingieji kariai. Sugrįžo tada IX pulkas, nebuvo prasmės ir kitiems pulkams judėti, — pasielgė teisingai ir

garbingai. Bet už tai mūsų kariuomenė labiausiai kaltinama. Be reikalo ir valdžiai pripažintų išdaviko vaidmenį, — ji geriausiai pramatė kovos galimybes ir tikslą. Perdaug dar trumpa laiko perspektyva, kad dėl to ir buvusią valdžią būtų gali-

TOMAS ŽIŪRAITIS, O. P.
KARIO bendradarbis, Liet. Ž. S-gcs C. V-bos narys ir New Yorko sk. p-kas, esąs vienas iš lietuvių atstovų ir Tarpt. žurnalistų Federacijoj. Čia tarpas straipsnis yra ištrauka iš jo parašytos religiniai ir tautinei rimčiai knygos ŽODIS IR GYVENIMAS, kuri iš spaudos išeis sekančių metų pradžioj.

ma rimtai kaltinti. Juo labiau kariuomenės atžvilgiu būtume savo pasmerkimais neteisingi, pariziejiški.

Mūsų karys visada kovojo ir kovoja, jei tam yra galimybė. Jis vilkosi net svetimą uniformą, kad dalyvautų savųjų išlaisvinime. Jis kovojo ir kovoja savoje bei svetimoje žemėje, kad laisvę atstatytų. Tik, kai jis, grįžęs iš fronto, mėgina pasibelsti į žmogaus širdį, kai jam reikėjo patekti į tremtinių stovyklą arba išemigruoti į laisvuosius kraštus, — tada "teisėjai" ir jiems panašūs grįžusių mūsų karių nenorėjo pažinti... Bet jie nesiskundžia ir visuomenės nesmerkia, nes jie visuomenėje randa ir gerų savybių, nusverenių jos silpnų. Tik mūsų tam tikra visuomenės dalis negali suprasti, kad karys ir kariuomenė yra žmogiškos prigimties, kad kariuo-

menė turi gerų savybių, kurios yra daug vertesnės už jos kai kurias klaidas, nepasisekimus.

Su gilia pagarba minime mūsų kariuomenės gimtadienį — lapkričio 233-ją. Nemarios atminties toji šventė, kariuomenė buvo mūsų savanoriška tautos mokykla, neminint jos kitų nuopelnų kraštui. Tiesa, kariuomenė negalėjo išduoti mokslo diplomų, bet ji davė tai, ką galėjo: vieniems ji teikė galimybę mokslo diplomus gauti — davė stipendijas, kitiems ji ir be stipendijų davimo neliko skolinga — kiekvienas grįžo iš kariuomenės drausmingesniu, kultūringesniu, sveikesniu, sąmoningesniu. Grįžo namo, išmokęs tėvynės meilės, amato, rašto ir t. t.

Tiesa, kariuomenei buvo skiriama nemaža pinigų. Taip! Bet ji to pinigų tik sau nepasilaikė, nors buvo naujakurė... Įvairiausio mokslo stipendininkai gerai žino, kad viso pinigų kariuomenė negalėjo sau sunaudoti. Kad galėjo kariuomenė gautas aukas kaip kuriais atvejais racionaliau sunaudoti, — tą patį pageidavimą drausiai galime priminti kiekvienai profesijai ir luomui. Kodėl tik kariuomenė turėjo būti neklaidingumo malone apdovanojama? Kodėl tik kariuomenei taikome negatyvią kritiką, pamiršdami ir pozityviąją? Gyvenimas yra nuolatinis statymas ir atstatymas, mokantis iš klaidų ir mus.

Kam kariuomenė vis dar prasikaltusi, lai prisimena jos auklėtinius — partizanus, lai dirsteli dabar į savo bei visokių veiksmų laimėjimus... Kas nedirba — tas neklysta!

Daugiau pozityvumo, daugiau aukos, vienybės ir atlaidumo, — štai ko užtarnautai tiki si iš visuomenės kariai ir tėvų žemė. O švėsdami kariuomenės sukaktį — niekada nepamiršime, kad krauju pasruvęs kario veidas yra daugiau vertas už pariziejų teismą... Lietuvis karys atidavė ir atiduoda savo kraštui, ką privalo ir sugeba. Kas virš savo jėgų nuveikėte — atsiliepkite jiems: jie pagerbs ir paseks jus!

LIETUVOS ŠAULIŲ SAJUNGA PRISIMENANT

(Tešinyš)

PLK. PR. SALADZIUS

Aktyvus dalyvavimas organizacijoje veikloje turi gilią auklėjamąją reikšmę jaunimui, tuo niekas neabejoja. Tačiau žmogaus auklėjimasis, tobulėjimas ir ieškojimas gyvenimo bei darbo gairių nesibaigia, pasiekus tam tikrą amžiaus ribą. Paskiro asmens gyvenimo kelias neabejotinai priklauso nuo jo įgimtų gabumų, valios, asmeniškos ir daugybės neišsakaičiuojamų aplinkybių. Ypač normaliose gyvenimo sąlygose, praėjus didiesiems pavojams, išryškėja individualus išsiskojimas, kuris nepriklausomai gyvenimo metu buvo žymiai pastebimas ir mūsų tautoj. Iki tam tikro laipsnio pasireiškia nuomonių bei pažiūrų skirtumai gali sudaryti kultūriniam augimui reikalingą įtampą, bet jie tampa pavojingi, kai dėl pažiūrų skirtumo išsiskiria vienos tautos vaikų keliai, pamirštant net bendrąjį tikslą.

Šaulių Sąjunga, būdama plataus visuotinio pobūdžio organizacija, turėjo svarbią vienijančią reikšmę mūsų tautos gyvenime. Kaip jau minėjau, šaulių Sąjungą sudarė įvairių profesijų, įvairaus išsilavinimo ir amžiaus žmonės. Iš ryškesnių profesijų atstovų šaulių S-je turėjome apie 30 profesorių, 100 advokatų, 100 inžinierių, 250 gydytojų, 300 kunigų ir apie 3.000 (t. y. beveik pusę) Lietuvos mokytojų, jau neminint tarnautojų, valdininkų, prekybininkų ar kitų laisvų profesijų žmonių. Didžiąją daugumą šaulių sudarė ūkininkai ir darbininkai. Štai tie pagrindiniai šaulinio auklėjimosi dėsniai, kurie palaipsniui jungė į vieną šaulišką šeimą vis daugiau ir daugiau įvairių profesijų bei politinių pakraipų lietuvius.

1. Gink Lietuvos nepriklausomybę ir lietuviškąją žemę,
2. švieskis ir šviesk,
3. Stiprink valią ir kūną,
4. Būk drausmingas ir mandagus,
5. Gerbk ginklą,
6. Būk tiesus ir teisingas,
7. Tesėk žodį,
8. Būk budrus,
9. Saugok valstybės turtą,
10. Brangink šaulio vardą ir lietuvių garbę.

Šiuose dėsniuose randame ir etinius principus išipareigojimus savo tautai bei valstybei, kurie buvo priimtini kiekvienam susipratu-šiam lietuviui.

Pažvelgę į šaulių Sąjungos istoriją, prisimindami per eilę metų Sąjungai vadovavusius asmenis, matysime, kiek daug brangios atminties lietuvių ir mūsų visuomenės žinomų veikėjų prisidėjo prie šaulių S-gos kūrimo ir ugdymo.

Pagal 1919 m. paruoštus ir augštosios karinės valdžios aptvirtintus L. Šaulių S-gos Įstatus vyriausias Sąjungos šeimininkas buvo visuotinis būrių ir skyrių atstovų suvažiavimas. Iki jo Centro Valdyba tebuvo laikina. 1920-ais metais įvykusio suvažiavimo išrinktąją Centro Valdybą sudarė: V. Putvis (pirmininkas), M. Šalčius, M. Mikelkevičius, Kpt. Papečkys, R. Skipitis, K. Ralys ir K. Bielinis. Iki 1922 m. Sąjungos pirmininku ir viršininku buvo S-gos įkūrėjas V. Putvis. Jo vadovybėje buvo visos šaulinės veiklos krypties vairs. Tačiau jau 1922 m. per šaulių S-gos visuotinį suvažiavimą dar labiau išryškėjo Sąjungos uždavinių platumas ir jos reikšmė valstybiniame gyvenime, todėl įvyko pasikeitimų Sąjungos vadovybėje. Be Centro Valdybos renkamo šaulių Sąjungos pirmininko dar skiriamas šaulių S-gos viršininkas karinio parengimo sričiai vadovauti. Pažymėtina, kad tuo laiku į Centro Valdybą be senųjų šaulių veikėjų įėjo ir naujų aktyviai visuomeniniam ir politiniam Lietuvos gyvenime pasireiškusių asmenų. Pavyzdžiui, 1922 m. išrinktoje Centro Valdyboje dalyvavo: V. Putvis, M. Mikelkevičius, A. Bružas, A. Marcinkevičius, A. Žmuidzinavičius, adv. P. Leonas, dr. J. Staugaitis, adv. M. Sležeivičius, prof. V. Krėvė-Mickevičius, teis. St. Šilingas, kun. M. Krupavičius ir prof. M. Biržiška.

Į Garbės Teismą be kitų išrenkamas ir A. Smetona. Centro Valdyba pirmininku išrinko prof. Krėvė-Mickevičių, o šaulių S-gos viršininku paskirtas kapit. P. Klimaitis. Už nuopelnus šaulių Sąjungai išrinkti pirmieji garbės nariai: B. Putvis ir M. Mikelkevičius.

Vėliau šaulių S-gai pirmininkavo teis. St. Šilingas, gen. T. Daukantas, prof. L. Vailionis, kuris dėl ypatingo atsargumo ir įautrumo darant sprendimus buvo vadinamas šaulių S-gos Sažine. Sekantis pirmininkas adv. R. Skipitis—tai vienas iš pirmųjų šaulių, 1919 m., šaulių—Radviliškio kovų prieš ber-

motininkus dalyvis. Nuo 1929 m. penkeris metus pirmininku išbuvo dail. A. Žmuidzinavičius, Karinės srities viršininku per tą visą laiką iki 1925 m. išbuvo kpt. Klimaitis, o po jo ištisą dešimtį metų tas pareigas ėjo pulk. M. Kalmantas, buvęs vieno Klaipėdos sukilėlių pulko vadas.

Jau 1926 m. šaulių S-gos įkūrėjas Vladas Putvis buvo išrinktas S-gos Garbės Pirmininku su Centro Valdybos nario teisėmis, kuriuo jis išbuvo iki pat mirties (1929 m.) Jo suformuotos šaulinės ideologijos šviesoje ir jo asmens įtakoje vyko organizacinis darbas. Didžiausias dėmesys buvo skiriamas lietuviškumo ir pilietinio susipratimo bei lietuviškos vienybės ugdymui ir kariniam pasirengimui, paliekant nuošaliai politinius skirtumus ir asmenines nesantaikas.

Mūsų visuomenės žinomomis pavardėmis stengdamasis parodyti, kiek įvairiausio įsitikinimo lietuvių aktyviai dalyvavo šauliniame darbe, ta pačia proga noriu išvardinti ir eilę šaulių S-gos savaitraščio "Trimito" redaktorių. Štai jie: V. Putvis, M. Šalčius, J. Tumas-Vaižgantas, A. Bružas, J. Pronskus, K. Obuolevičius ir kt. Nuo 1931 m. "Trimitą" redagavo Jonas Kalnėnas, vilnietis, Savanoris-kūrėjas, Klaipėdos vadavimo dalyvis, taigi senas šaulys ir karys. Iš ilgamečių "Trimito" bendradarbių pažymėtini: A. Vienuolis-Žukauskas, kan. J. Tumas-Vaižgantas, K. Binkis, V. Krėvė-Mickevičius, Faustas Kirša, K. Inčiūra, Stp. Zobarskas, L. Dovydenas, A. Miškinis, P. Babickas, Pulgis Andriešis ir kt. Iš karių-pulk. Zaskėvičius, pulk. S. Kuizinas, pulk. Šova ir kt. Rašė "Trimitė" ne tik rašytojai, poetai, kariai, bet ir mokslininkai, gydytojai, visuomenės veikėjai, žurnalistai. Net ir žymiausias bendradarbius pavardėmis čia sunku išvardinti. Noriu tik pabrėžti, kad "Trimitė", kuris buvo skaitomas kiekvieno šaulio šeimoje ir tolimiausiuose Lietuvos kampeliuose, bendradarbiavo įžymios lietuviškosios šviesuomenės pajėgos, reikėsi įvairių pasaulėvalgių atstovai:—ir vadinami dešinieji ir kairieji. Taigi šaulinės dvasios ugdymas buvo drauge lietuviškos vienybės ugdymas.

1935 m. įvyko pakeltimų Lietuvos kariuomenės vadovybėje. Pagal kariuomenės vadovybės įsakymą įvesta kariuomenės vado insti-

tucija. Sąryšy su tuo pertvarkymu, L. Šaulių Sąjunga, kuri nuo pat iškūrimo priklausė Krašto Apsaugos Ministerijai, nuo 1935 m. paskiriama tiesioginė Kariuomenės vadovipriklausomybėn. Išleidžiamas naujas Šaulių S-gos įsakymas, kuriuo Sąjunga dar labiau sukarinama. Vietoj Šaulių S-gos pirmininko ir viršininko, t. y. vietoj dviejų asmenų, skiriamas vienas Šaulių S-gos vadas. Šaulių rinktinių vadais pagal įstatymą tapo apskričių komendantai. Šaulių S-gos Valdybos pavadinamos Tarybomis. Jos lieka renkamos, kaip iki tol, bet joms pirmininkauja atitinkami dalinių vadai: Šaulių S-gos Tarybai—Šaulių S-gos vadas, rinktinių taryboms—rinktinių vadai, būrių taryboms—būrių vadai. Priklausomybės tvarka būrių tarybų nutarimus tvirtina rinktinės vadas, rinktinių—Sąjungos vadas, L. Šaulių Sąjungos Tarybos nutarimus tvirtina kariuomenės vadas. Reikia pažymėti, kad visuomeninė—kultūrinė Šaulių S-gos veikla dėl tokio Sąjungos darbo centralizavimo nesusilpnėjo; Tarybų keliami sumanymai ar pasiūlymai buvo svarstomi ir vykdomi normalia tvarka.

Per septyniolika metų išaugusios organizacijos sudėtingam darbui derinti ir pasireiškiant nesklaidumams lyginti 1936 m. pavasarį buvo paruoštas ir Valstybės Prezidento patvirtintas L. Šaulių S-gos Statutas. Statutą sudarė 325 paragrafai, liečią visas Sąjungos darbo sritis, nusaką organizacijos tikslus, uždavinius, santvarką, vadovybę, šaulių pareigas ir teises. Vadovaujantis Respublikos Prezidento įrašytu linkėjimu "naudotis ne tik jo ((statuto) raide, bet ir jo gyvąja dvasia", nežiūrint tikslų nuostatų organizacinei veiklai, L. Šaulių S-ga išlaikė savanoriškumo paremtą visuomeninį pobūdį. Organizacinis darbas priklausė nuo asmeniškos šaulių iniciatyvos, energijos ir pasišventimo. Šauliai nebuvo "suvaryti į kareivines", o pasiliko veiklūs pilnateisiai visuomenininkai. Minėtieji pakeitimai įvyko sąryšv su tautos karinio parengimo reikalu.

Kaip jau esu minėjęs, L. Šaulių S-ga užėmė mūsų valstybės gyvenime panašią vietą, kaip kitų Pabaltijo valstybių atitinkamos karinės organizacijos. Turiu pažymėti, kad kariniu pasirengimu ir apsiginklavimu Suomijos Suojeluskunta ir Estijos Kaitseilidai buvo mus žymiai pralenkę. Tai dalinai paaiškina istorinės aplinkybės ir kultūriniai skirtumai. Pravartu ir mums prisiminti, kad mažos, bet narsumu ir

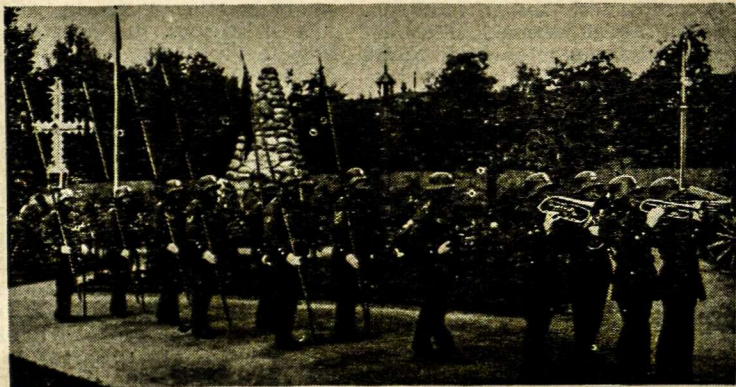
aukšta kultūra pasaulio simpatijas užsitarnavusios suomių tautos istorijoje militarinis pasiruošimas ir suorganizavimas visais laikais turėjo svarbų vaidmenį.

Laike beveik 500 metų trukusios švedų, vėliau 100 metų rusų okupacijos suomiai turėjo savo kariuomenę. Tiktai 1902 m. rusai tą kariuomenę panaikino, bet vos dvyliškai metų praslinkus, 1914 m. pasauliniam karui praslinkus, suomių aktyvistai stengėsi organizuoti savo kariuomenės branduolį Skandinavijoje. Apie pora šimtų jaunuolių daugiausia studentų, tuo metu išvyko kariniam apmokymui į Vokietiją. Jau 1916 m. ties Ryga vokiečių vadovybėje kovėsi prieš rusus 27-tas suomių šaulių batalijonas. Pagaliau pačioje Suomijoje, prisidengę ugnegesių komandų ir sporto sąjungų vadais, organizavosi savanorių būriai, kuriuose dalyvavo senosios suomių kariuomenės karininkai, puskarininkai ir kareiviai. 1917 m. pabaigoje, skelbdami savo nepriklausomybę, suomiai turėjo 40 tūkstančių tokių savanorių, jų tarpe daug ilgą militarinę patirtį turinčių vadų. Tie būriai sudarė didžiulę karinę organizaciją, kuri jau nuo to meto vadinosi Suojeluskunta, arba Apsaugos Korpu. Laike nepriklausomybės kovų Suomijos vyriausybė ją panaudojo, kaip kariuomenę, tuoj pat išleisdama ir karinės prievolės įstatymą. Vėliau Suojeluskunta, t. y. Suomijos šauliai, vėl atsiskyrė nuo reguliariosios kariuomenės. Jų vadas priklauso tiesioginiai Valstybės Prezidentui. Sąjunga suskirstyta į 22 apygardas. Apygardą sudaro keli pulkai, į kurių sudėtį be pėstininkų įeina raitelių eskadronas, artilerijos bateri-

ja, ryšių, dviratininkų ir slidininkų būriai. Šauliai jūrininkai turi nedidelį karo laivyną. Sąjunga paruošia ir apmoko savo kanrininkus. Kaip matome, Suomijos šauliai yra pilna ta žodžio prasme savo kariuomenės talkininkai. Netenka stebėtis, kad su tokia ilga karinio pasirengimo tradicija suomiai pirmauja pasaulyje šaudymo varžybose, yra pasižymėję įvairiose sporto šakose ir žinomi kaip nepalaužiamos valios kovotojai už savo tėvynės laisvės.

Jei suomių šaulių karinis pasirengimas mums anuo metu buvo nepasiekiamas, tai prieinamesnis pavyzdys buvo Estijos kaitseilidai ("Esti Kaitseilid")—Estijos saugumo korpas, savisaugos daliniai) Kaitseilidų organizacinė santvarka buvo panaši į mūsų: kaitseilidu vadas priklausė kariuomenės vadui, turėjo tarybas. Tačiau apsiginklavimu jie žymiai pirmavo. Kiekvienas iš 16 kaitseilidų pulkų turėjo artilerijos bateriją, kavalerijos eskadroną, ryšių kuopą, dviratininkų ir slidininkų būrius. Be to kaitseilidai turėjo ir šarvuotųjų bei jūrininkų dalinius.

Latvijos aizsargai organizacine santvarka skyrėsi nuo kitų Pabaltijo šaulių organizacijų: jie priklausė Vidaus Reikalų Ministerijai ir tik mobilizacijos atveju pereitų Karo Ministerijos žinion. Aizsargų pulkų vadai buvo apskričių viršininkai. Daliniai buvo tvarkomi kakuomenės pavyzdžiu. Jų pėstininkų pulkuose radome ir kitų ginklorūšių, panašiai kaip ir mūsų šaulių daliniuose. Tačiau tokių pilnai apginkluotų ir kariniuose veikmuose savarankiškai galinčių dalyvauti vienetų, kaip suomių arba

LAISVĖS KOVŲ INVALIDAI,

po maldos prie Nežinomo Kareivio Kapo žygiuoja į V. D. Muziejaus patalpas. Tos iškilmės, kurios stebindavo ir svetimšalius, laisvajame Kaune būdavo atliekamos kas vakarą.

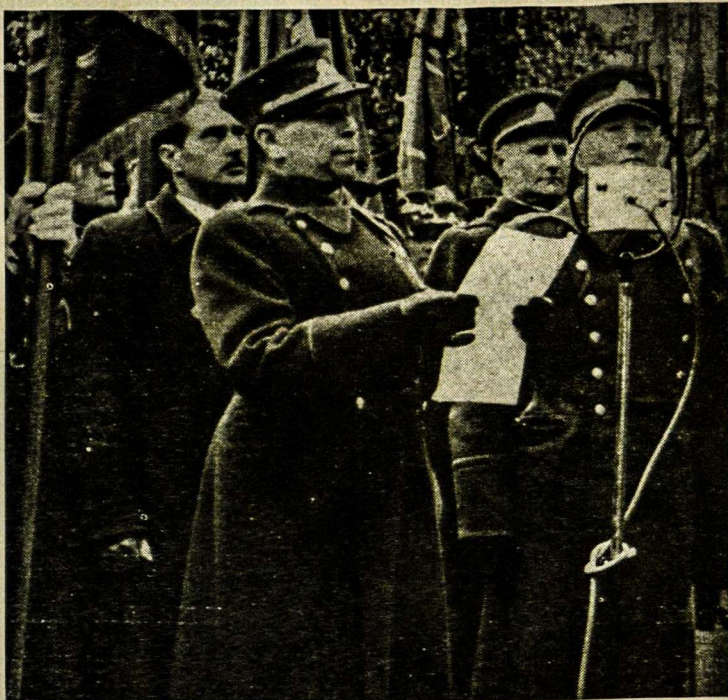
estų šaulių pulkai, nei latviai nei mes neturėjome.

Pokarinis Lietuvos nepriklausomo gyvenimo sąlygos žymiai skyrėsi nuo kitų Pabaltijo kaimynų. Tuo tarpu, kai Suomija, Estija ir Latvija jautė pavojų tik iš Sovietų ir galėjo koncentruoti savo dėmesį gynimuisi tik viename fronte. Lietuva gyveno nuolatinej įtampoje net su trim didžiausiais kaimynais. Teritoriniai klausimai, derybos dėl Vilniaus ir Klaipėdos krašto sudarė nuolatinio pavojaus šešėlį mūsų taikos gyvenimui. Vokiškojo nacizmo, sovietų komunizmo ir lenkų šovinizmo gresmėje mėginome išlikti nepaliesti. Nežiūrint didelių skriaudų ir neteisingumo, patirto net iš Tautų Sąjungos pusės, stengėmės išlaikyti tą entuziazmą ir idealistinio pasišventimo nuotaiką lietuviškam darbui, ir tautos kultūriniam augimui.

Tokie smūgiai, kaip netekimas senosios sostinės, 1938 m. lenkų ultimatumas, nustojimas Klaipėdos—tai vis rimti sukrėtimai trumpame mūsų atsikūriancios valstybės laisvės laikotarpy. Organizacinis veikimas buvo nepaprastai svarbus tautos nuotakai, produktiviam kūrybiniam darbui išlaikyti.

Pavyzdžiui, toks įvykis, kaip L. Šaulių Sąjungos dvidešimtmečio šventė tikrai palietė plačiosios lietuvių visuomenės nuotaikas. Šaulių sąskrydis vyko Kaune 1939 m. birželio mėn. 22—25 d. Tai buvo ne tik didžioji šaulių S-gos demonstracija, bet ir visos Tautos šventė. Kaunas sąskrydžiu proga pasipuošė trišpalvėmis, Geležinkelio stoties aikštėje visuomenės įrengti, sveikinimo šūkiams papuošti vartai sutiko tūkstančius vyrų ir moterų, suplaukiančių iš kitų miestų, miestelių, kaimų ir tolimiausių Lietuvos vietovių. Laike visų trijų sąskrydžio dienų Valstybiniame Stadijone vyko įvairios šaulių sporto varžybos, kariuomenės Įgulos šaudykloje—šaudymo pirmenybės. Dainų slėnyje buvo suruošta lietuviškos dainos ir muzikos šventė, kurioje programą atliko jungtinis 2000 šaulių choras (sudarytas iš 80 atskirų chorų) ir 500 žmonių orkestras. Valstybės teatre įvyko geriausių chorų varžybos. Tuo pat metu Ateitininkų Rūmuose vyko moterų šaulių suorganizuota tautodailės paroda, į kurią buvo suvežta keli tūkstančiai eksponatų, pradedant žemės ūkio Akademijos studentų šaulių būrio rankdarbiais.

Atskirai paminėdamas vieną kitą šaulių S-gos šventės programos dalį, noriu duoti progos skaitytojams prisiminti visą eilę šviesių, nuotainingų mūsų laisvės gyvenimo mo-

PLK. PR. SALADZIUS,
Vilniaus grįžimo dienos iškilmėse 1939 m. spalio 11 d. kalba per radiją

mentų. Pavyzdžiui, iškilmės Vytauto Didžiojo Muziejaus sode: Nežinomojo Kareivio pagerbimas, iškilmingas vėliavos nuleidimas su invalidų eiseną, aukuro liepsna, Laisvės Varpo lydima malda ir Himnu, kada susikaupti ir gilio rimties nuotaika persiimdavo minios ietuvų. Ten ir tokiais momentais gimė ne vieno jaunuolio ir net vaiko širdyje pasiaukojimo savo tautai ir Tėvynės meilės kibirkštis. Irokupacijoj vargstančio ir svetur ištremito ar išklydusio lietuvi širdis silpnumo momentais nejučiom grįžta prisiminimais į tą nepriklausomybės metų sukurtą, mums reikšminagis simboliąs brangią Tautos šventovę. Daugelis iš šventės sužadavusių šaulių galbūt pirmą ir vienintelį kartą gyveno tuo būdingu tradiciniu iškilmių nuotaika.

Svarbi šventės programos dalis vyko Joninių dieną Kauno aviacijos aerodrome, kur išsirikavo 20 tūkstančių uniformuotų ir ginkluotų šaulių ir 5 tūkstančiai uniforma arba tautiniais drabužiais pasipuošusių moterų šaulių. Garbės svečius sudarė Vyriausybė, Kariuomenės vadovybė, Seimo Prezidiumas, diplomatinis korpusas ir karo atstovai.

Pabaltijo valstybių šaulius ir šaulės šioje šventėje atstovavo: Estijos kaitselidų viršininkas gen. maj. Orasmaa su palydovais, kaitselidžių pirmininkė E. Mannik, Latvijos aizsargų viršininkas gen. K. Prauls su palydovais, aizsargių atstovės A. Stabulnieka ir L. Laukevics, Suomijos Suojelusunkta kariuomenės departemento viršininkas pulk. N. V. Hersalo. Lotta Sward (Suomijos moterų šaulių) pirmininkė Fanny Luukkonen su palydove. Žymiųjų visuomenininkų ir organizacijų atstovų tarpe Garbės tribūnoje matėme a. a. Garbės šaulių patriarchą Martiną Jankų, Garbės šaulę E. Putviene.

Iškilmingas pamaldas prie lauko altoriaus laikė Arkivyskupas Metropolitas J. Skvireckas, asistuojamas generalvikaro prelado K. Šaulio ir vyriausio kariuomenės kapeliono kun. A. Sabaliausko. Pamaldose dalyvavo jungtinis šaulių choras ir orkestras. Toliau sekė L. Šaulių Sąjungos vėliavos ir lėktuvų šventinimas, ginklų ir kitų dovanų įteikimas bei paradas.

Noriu priminti, kad visa eilė čia minimų faktų ir pavardžių dar labiau išryškina šaulių S-gos svarbą

$$50 + x \quad 5$$

$$(50 - x) : 3 = (50 + x) \frac{8}{3} = 5$$

mūsų valstybiniame bei visuomeniniame gyvenime. Respublikos Prezidento įteiktoji vėliava—tai mūsų tautinės vienybės ir organizacinio bendradarbiavimo simbolis. L. Šaulių S-gai tą vėliavą dovanojo šios organizacijos:

1. Ats. Karininkų Sąjunga,
2. Lietuvos Kariuomenės Kurėjų Savanorių Sąjunga,
3. Jaunųjų Ūkininkų Ratelių Sąjunga,
4. Liet. Tautininkų Sąjunga,
5. "Pavasario" Federacija,
6. Žydų Karių, dalyvavusių kovose dėl nepriklausomybės, Sąjunga,
7. Kunigaikštienės Birutės Karių Seimų Moterų Draugija,
8. Skautų Brolija,
9. Skaucių Seserija,

I KETVIRTUS METUS...

(Atkelta iš 197 psl.)

šauklys, pradeda jau ketvirtuosius savo gyvavimo ir darbo metus Jungtinėse Amerikos Valstybėse.

Tiek visas ankstesnis KARIO išvartasis karinio, kultūrinio-patriotinio darbo baras Europoje, tiek trejetas pastarųjų metų čia, Amerikoje, įtikinančiai kalba už jo egzistencijos būtinumą. Nors čia neturime nė savo kariuomenės, nė vyriausybės, bet užtat turime nepalaužiamą viltį sulaukti savo krašto laisvės, kur atsikurs ir mūsų vyriausybė ir mūsų kariuomenė. KARYS tebūna ta sąsaja, kuri ristių mūsų praeitį su ateitimi. Per trejus pastaruosius metus egzistuojąs KARIO žurnalas įtikinančiai įrodė, kad jis nenukrypsta nuo pasistatyto tikslo. Tarp visų mūsų buvusių ir esamų karių, senųjų ir jaunųjų veteranų bei kitų į Tėvynės laisvės atgavimą tebetikinčių tautiečių jis yra geriausias ryšys. KARYS yra ir laisvojo pasaulio tarpkontinentinis lietuvių ryšys, nes jo skaitytojų yra ir tolimiausiuose kraštuose. Keliolika skaitytojų yra net N. Zelandijoje, kur naujųjų ateivių lietuvių tėra vos apie 200 žmonių.

Pradėdamas ketvirtuosius metus KARYS tikisi iš savo bičiulių nemažesnės paramos, kaip ir ligi šiol kad turėjo. Tik sutelktinėmis pastangomis galima pasiekti didelių dalykų, o KARIO, kaip augščiau pažymėta, tikslai yra tikrai verti visų dėmesio.

Kad žurnalas KARYS yra gyvas ir tūkstančiais mylių nutolęs nuo savo bočių žemės, tai yra dėka asmenų, kurie nepagailėjo jam aukoti po fizinio dienos darbo savo poilsio valandas, o prirėkus ir sunkiai uždirbtą dolerį. Suprantama,

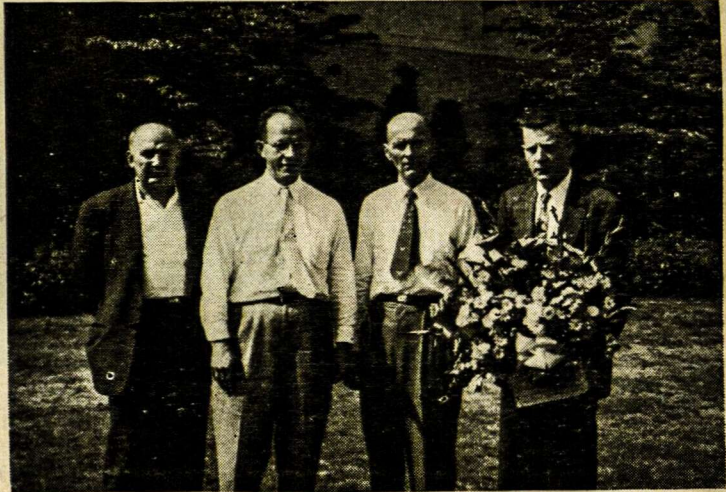
(Nukelta į 211 psl.)

10. Jaunosios Lietuvos Sąjunga,
11. Lietuvos Katalikų Moterų Draugija,
12. Lietuvos Katalikų Vyrų Sąjunga,
13. Liet. Moterų Taryba,
14. Studentų ats. karininkų korp. "Ramovė".

Šio straipsnio ribose neįmanoma išvardinti daugybės kitų organizacijų, paskirų asmenų ir užsienio atstovų sveikinusių Šaulių S-gą jubi-

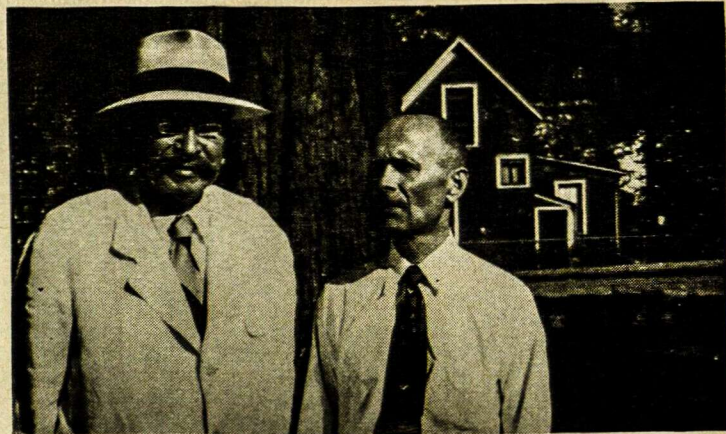
liejaus proga. Šie prisiminimai pateisina posakį, kad Šaulių S-gos dvidešimtmečio šventė tikrai buvo didelio masto tautinė demonstracija, kurioje atsispindėjo ne tik šaulinio darbo kryptis, bet ir gyvas mūsų plačiosios visuomenės pritarimas.

Šaulių Sąjungos gyvenime tai buvo paskutinis žymesnis, pakilia nuotaika praėjęs įvykis didžiųjų pasaulio sukrėtimų išvakarėse.

INVALIDŲ VAINIKAS ANT PREZ. A. SMETONOS KAPO.

Praeitą vasarą Clevelande Lietuvos Laisvės Kovų Invalidai uždėjo vainiką ant prez. A. Smetonos kapo. Čia matome iš kairės į dešinę: Jurgį Kianą, L. L. K. Invalidų S-gos vicepirmininką, Julijų Smetoną, Bronių Tvarčūną, Invalidų S-gos pirmininką, ir J. Eigelį, S-gos Valdybos narį.

L. L. K. Invalidų S-gos pirmininkas Bronius Tvarčūnas, praeitą vasarą aplankė ilgametį Invalidų globėją, Vytauto Didžiojo Muziejaus viršininką gen. Vl. Nagių-Nagevičių, kuris dabar gyvena Willoughby, Ohio.

SMINGAMIEJI BOMBONEŠIAI VIRŠUM VILNIAUS...

Antrosios kuopos "komjaunuolis" nutilo ir pradėjo tvarkyti palapinę. Keliolika sekundžių tylėjau ir aš. Galvoje žaibišku greičiu raizgėsi viena kitai priešingos mintys. Provokacija?...

Kad kpt. G. mūsų bataliono komjaunuolių tarpe turėjo savo žmogų — man nebuvo paslaptis. Bet kas jis? — vadas man neprasitarė, o aš jo ir nebuvau klausęs. Tai darėme sąmoningai, pažindami bolševikinės sistemos metodus, išgauti žinioms tardymo atveju. Todėl mudu su kapitonu abu žinojome tik tai, kas būtiniausia buvo žinoti.

Šis gudrus vyrukas, Suvalkijos mažazemio ūkininko sūnus, kiek nustebęs, staiga pajuto nepasitikėjimo šešėlių. Zengęs žingsnį arčiau prie manęs, jis pašnibždomis ištarė vieną žodį... (Žinoma, slaptažodžio žinojimas — dar nebuvo įrodytas visu šimtu procentų: o gal kpt. G. jau sučiuptas... Gal mūsų sutartas žodis jau nebe paslaptis... Tačiau nebebuvo laiko svyruoti — pasitikėjau).

—Ką daugiau žinai, drauge "raudonarmietė"? — šaute iššviau statų klausimą.

—Vakar vakare kaimyniniame pulke taip pat dingo du mūsiškiai leitenantai, ir vienas labai pasiutęs politrukas-rusas... Mūsų stovykla jau visas rytas apie tai šnibžda. "Draugai" neapsakomai susijaudinę. Ypač dėl to politruko... Jums, drauge kapitone, pavojus tuo tarpu gal ir negresia. Matai, valymą jie daro palaipsniui. Aną naktį kapitono G. irgi neišsiuntė drauge su visais "atostogų." Jiems nė į galvą neatėjo, kad jis gali pats iškeliauti... Ryt poryt, galbūt, kur išsiųs ir mūsų vyr. leitenantą Sergiejų. Sako, jis per daug su bataliono vadu draugauja netarnybos metu... Ar suspės išsiųsti "komandiruotėn" jus, kapitone, aš abejoju...

—Kodėl?...

—Tarybų Lietuva jau rašo, kad Hitleris paskelbė su Turkija sudarytą prekybos sutartį. Vadas sakė, kad tai bus paskutinis ženklas... Aš pranešu jums tai, ką kpt. G. buvo man pavadęs sekta laikraščiuose.

—Ar nežinai, kas šiandien ar rytoj važiuoja į Vilnių?

—Žinau. Sanitarijos seržantas iš 259 pulko. Gal žinote, toks raudod-

Kpt. Simas Urbonas

nas kresnas vyrukas. Jis tik pernai vasarą vedė...

—Ar galėtum jam įduoti mažą raštelį?

—Labai lengvai. Ar pavojingas?

—Ne, asmeninis, žmonai.

—Ar galiu paimti dabar?

*

Šios dienos naktį bataliono štabo palapinėje turėjome netikėtas išleistuves. Mat, vakare vyr. leitenantas Sergiejus pranešė, jog jis paskubomis iškomandiruojamas Plungėn atlydėti ginklų transportą mūsų pulkui, pagal karo meto etatus. Išvykti turis traukiniu rytoj labai anksti, drauge su vienu mūsų bataliono politruku, su tuo pačiu pasiūčiau rusu komunistu.

Bataliono vadu tik ką buvo paskirtas sunk. kulkosvaidžių kuopos kpt. B. Taigi, nutarėme surengti mažas vaišes. Mano lagamine dar susirado geroka atbraila skanių, rūkytų lašinių, atsivežtų iš Vilniaus, bataliono vadas, iš nerimasčio, kažkur buvo sukombinavęs pilną kareivišką gertuvę lietuviško spirito. Mes čia pasigaminome stiprios degtinės, ir visi trys užkandžiavome beveik tamsoje, prie labai plonos žvakutės.

Pagaliau Sergiejus mums ir sako: "Aš jaučiau, kad mūsų bataliono vadas bėgs. Kapitoniui Urbonui dar esant atostogose, vieną vakarą, parėjęs paiaplinėn, žiūriu — bataliono vadas guli ne savo, bet jo lovoje, toliau nuo įėjimo. Apsišarvavęs pilna kautynių apranga, revolverio rankena prie pat rankos, o palapinės pakraštys ties lova — atsagstytas. Jis, atrodo, buvo nutaręs nepasiduoti suimamas naktį. Man atrodė, kad jis nemiegojo, o tiktai klausėsi užmerkęs akis..."

Po šio pasisakymo, Sergiejumi mes pasitikėjome visu šimtu procentų. Buvo gaila, kad šis geras ukrainietis karininkas buvo išsiunčiamas komandiruotėn. Palinkėjome jam geros sėkmės, širdyje jausdami, kad vargu ar kada pasimatysime...

I VILNIŲ...

Toliau įvykiai riedėjo greitai ir permainingai, tarsi, dramatiiniame filme. Apie kpt. G. pasišalinimą va-

das, mjr. Černikov, mūsų nustebimui, karininkų mitinge teuzsiminė labai trumpai ir su savotišku humoru... "Tiesa, I-jo bataliono statybos darbai ir kiti pasirengimai kiek sulėtėjo. Kaip žinote, pabėgo kpt. G. Na, tegul Alachas jam padeda... O jeigu nepadės — tegul jis sau žinosi..."

Birželio 19 d. pajutau skausmą dešiniajam petyje. Tai buvo pasikartojimas nervų uždegimo, dėl kurio dar Vilniuje, žiemai baigiantis, išgulėjau apie porą mėnesių. Pulko gydytojas (J. Kazakevičius), be pulko vado įsakymo, išsiųsti mane į Vilnių gydymui negalėjo. Mjr. Černikov įsakė atleisti mane porai dienų nuo užsiėmimų, nurodydamas apnuogintą skaudamą petį kepinti saulėje...

Sėdėdamas ant suvežtų statybų rąstų, sąžiningai vykdžiau pulko vado nurodymą. Tačiau kitą dieną skausmingumas dar padidėjo. Birželio 20 d. turėjau būti išvežtas Vilniun ir prisistatyti nuolatinės pulko buveinės ambulatorijoje, Kosciuškos gatvėje. Vėl lemtinga smulkmena: tą dieną sugedo mūsų pulko sanitarinis automobilis, ir mano išvežimas buvo atidėtas rytojui.

Nuotaika stovykloje buvo baisi. Pulko daliniai jau knibždėjo pastarąją savaitę prikandintais raudonarmiečiais — rusais, mongolais ir kt. Išvežtųjų karininkų vieton, kasdien atvykdavo vis naujų sovietinių leitenantų, tik ką baigusiu karo mokyklą. Susikaupusi nauja pasaulinė audra buvo jaučiama, galinti sugriauti kiekvieną valandą...

Birželio 21 d. ankstyvą rytą visus prižadino sunkiosios artilerijos šūviai. Nejaugi?! — nusmelkė per smegenis ir kaulus. Atrodo, tą pačią akimirką dingo ir visi mano rankos skausmai... Šokau iš guolio ir apsitaisiau rekordiniu greičiu. Tačiau... tai buvo rusų artilerijos šaudymo pratimai netolimoj kaimynystėje.

Tą pačią dieną, apie 5 val. vakaro, 259 š. pulko sanitarinė mašina pajudėjo Vilniaus link. Ramiai gulėdamas neštuvuose, savo mintimis peržegnojau tą, siaubingąjį palapinių miestą... Dar kartą čia grįžti — nesitikėjau.

Buvo jau pradėję tęmti, kai aš aną "didįjį šeštadienį" savo buto

duryse, Vilniuje, išvydau laimingą, iš nuostabos apstulbųsį žmoną. Vienas per kitą virsdami, koridoriu atskubėjo ir didesnieji vaikai...

"Bandomasis" oro pavojus...

Birželio 22-sios rytas buvo skaisčiai saulėtas, ramus, žadaš karštą vasaros dieną. Žmona buvo išėjusi "vojentorgan" nusipirkti maisto, o vaikai su mūsų augintine Onute (našlaitė, mano sesers duktė) išklėgėjo pasivaikščioti čia pat į panerį, ties Vrublevskio Biblioteka.

Ašai pats — keltis neskubėjau. Kaip ir dera rimtam ligoniui, apie 10 val. dar tebetysojau lovoje. Jau bene trečiąjį kartą, nei iš šio, nei iš to, vėl pradėjau skaityti lietuviškąjį vertimą: Levas Tolstojus — "Karas ir taika"...

Jau nuo gegužės mėn. pradžios, ligi šio ryto, kasdien laukdami naujo gaisro, pirmąją karo dieną vaizdavomės staigių ir stiprių vokiečių aviacijos bombardavimų Vilnių supančių aerodromų, geležinkelio stotčių ir kt. karinių talkinių — iš pat ankstybo ryto. (Nekartą, būdavo, nubūdęs apie 4—5 val. taip ir klausaisi, ar dar neatūžia vokiškosios "štukos"). Tačiau jau įdienesius — tos viltytis kasdien taip ir sunykdamo. Palikdamo vien laukimas sekantio ryto...

Taigi, ir šį rytą, lyg senasis Faustas, nusivylęs pagalvojau: "Ir vėl diena..." Stengiausi ieškoti užsimiršimo skaityme.

Apie vienuoliktą valandą staiga pradėjo klykti oro pavojaus sirenos. Aišku, tai bandomasis seniai žadėtas — pagalvojau. Po keleto minučių pasigirdo lėktuvų ūžesys. Neiškentęs — vienmarškinis prišokau prie lango. Netoli ir neaukštai pasirodė keletas trejetukų, šmaikščiai neriančių lengvųjų bombonešių. Jie buvo kažkaip lyg ir nepanašūs į mūsų šiuos "Stalino sakalus..."

Tą pat momentą kitoje miesto pusėje, aerodromo kryptimi, pasigirdo pirmoji dūslų sprogimų eilė... Žmonės gatvėje pradėjo pakrikusiai blaškytis ir bėgti į artimiausius namus. Raudonieji milicininkai mėgino jiems kažką aiškinti, tačiau niekas į juos nekreipė dėmesio...

—Jau!... — labai balsiai ištariau pats sau ir šokau rengtis.

Vokiečių smingamieji bombonešiai šį kartą jau tikrai slautėjo viršum mūsų senojo Vilniaus...

(Bus daugiau)

Iš praeities dienų

KUNIGAS PAKLUPDO RUSŲ VIRŠININKĄ

Dar praėjus šimtmečiui, kada Lietuvą valdė Rusijos carai, akiplėšiškas rusų pravoslavų popas apsigyveno Tytuvėnuose (Raseinių aps.). Pravoslavai taip įsitaisė, kad jų cerkvė ir popo namai buvo arti katalikų bažnyčios ir klebonijos.

Popas įsigeidė visai pašalinti iš Tytuvėnų katalikų kunigus Jieškodavo visokiausių priekabių išėsti katalikų klebonus. Kai tik atkelia kokią naują kleboną, tuoj pat popas sudaro provokaciją, ir rusų valdžia sudaro bylą. Tuo būdu ilgai nepabuves, klebonas iškeliamas iš Tytuvėnų.

Vyskupas pradėjo sukti galvą, kokį čia kleboną nukėlus į Tytuvėnus, kad rusai taip lengvai jo neįveiktų. Pagaliau surado kun. Tarvydą, buvusį rusų kariuomenės katalikų kapelioną, Jis, ilgus metus tarnavęs kariuomenėje, buvo užsitarnavęs pulkininko laipsnį ir daug ordinų.

Vyskupas kun. Tarvydą informavo kokių tikslų jį kelia į Tytuvėnus. Atkeltas pradėjo laukti rusų puolimo. Ilgai laukti neteko. Rusų popas tuoj pradėjo veikti. Paleido savo šunes palei katalikų kleboniją, kurie lakstydami ir lodami drumstė ramybę. Kun. Tarvydas turėjo šautuvą ir buvo geras šaulys. Išėjęs nušovė visus popo šunes.

Popas įsiuto ir pranešė Raseinių apskrities viršininkui. Šis atvažiavo į Tytuvėnus ir, žinoma, pirmiausia užsuko pas popą platesnių žinių gauti. Kun. Tarvydas, tai sužinojęs, suprato, kad neprašytas svečias iš popo atkiutens ir pas jį. Todėl pasiskubino jį sutikti.

Kambario kampe pakabino caro paveikslą, gražiomis užuolaidomis jį užleido, kad viršininkas taip greit nepastebėtų caro, ir iš šalių uždegė pora žvakių. Pats apsilviko karinė pulkininko uniforma ir prisisėgė visus savo ordinus ir medalius. Kad viršininkas nepastebėtų, ant viršaus užsilviko kunigišką apsiaustą.

Ilgai laukti neteko. Apskrities viršininkas iš popo atkiutino pas kleboną. Įėjęs į kambarį, kepurės nenusiėmė ir laikėsi išdidžiai ir nemandagiai.

—Prašau kepurę nusiimti! — piktai paprašė klebonas. Viršininkas apsimetė negirdįs ir tik puolė kleboną už popo šunes. Klebonas vėl pakartojo kepurę nusiimti.

—Nevisur aš nusimu! — supykęs atkirto rusas.

—Paskutinį kartą prašau. Nusiimk! — įsakančiu balsu suriko klebonas.

—Man katalikų kunigai negali įsakinėti! — dar išdidžiau atkirto apskrities viešpatukas.

Kun. Tarvydas kirtu rusui per kepurę ir jį toli po stalą nusirito. Rusas pasiuto ir pradėjo rėkauti, kad klebonas pakeltų ir uždėtų kepurę. Klebonas tuo tarpu ramiai praskleidė paveikslą užuolaidas ir rusų caro pareigūnas pamatė caro veidą. Paskui klebonas atskleidė savo apsiaustą ir rusas pamatė vietoj kunigo pulkininką su caro ordinais.

—Mano mielas, — parodė klebonas į caro paveikslą, — aš, kaip caro pulkininkas, jį gerbiu ir kasdien žvakės dega prieš jį paveikslą, o tu kepurės nenusiimi. Tuoj pranešiu apie tave, kur reikia.

Nusigando apskrities viršininkas ir atsiklaupęs pradėjo atsiprašinėti. Išbėgęs iš klebonijos, dar užsuko pas popą prigrasinti jį, kad priekabių nebeieškotų. Girdi, į Tytuvėnus atkėlė nebe kunigą, bet tikrą velnią su ordinais ir pulkininko laipsniu.

Žemaitis susikalba Persijoje

Praėjus šimtmečiui, kurį laiką rusų kariuomenės įgulos stovėjo Persijoje, panašiai kaip 1939—1940 m. Lietuvoje. Viename pulke, esančiame Persijoje, pas tūlą kuopos vadą tarnavo pasiuntiniu (rusiškai vadinamu — diensčyk) žemaitis Vaitkus.

Apsukrus jis buvo. Kada rusai pasiuntiniai nesugebėdavo susikalbėti su persų kaimiečiais, žemaitis kuo puikliausiai. Būdavo, nueina į turgų ir prisiperka ko tik kuopos vadas nori. O rusai pasiuntiniai keikdamiesi grįždavo tuščiomis.

Kartą suėję pulko karininkai pradėjo kalbėtis apie savo pasiuntinius. Visi stebėjosi žemaičių, kaip jis susikalba su persais. Pasikviečia jį pas save ir klausia:

—Sakyk, žemaiti, kaip tu susikalbi su persų kaimiečiais? Mūsų rusai nesusikalba su jais.

—Ogi savo žemaitiška kalba, — atkerta Vaitkus.

Neaišku, kaip ten buvo, kad persai rusiškai nesuprato, o žemaitiškai galėjo. Gal iš neapykantos rusams nenorėjo suprasti, o gal yra ten kokia tautelė, kurios kalba bent kiek artima žemaitiškai.

St. Širvy

K A R Y S

ORGANIZACIJA-GINKLUOTŲ PAJĖGŲ ŠARVAS

GENERALINIO ŠTABO AUGIMAS

Kad suprasti karinę organizaciją reikia išsąmoninti, jog štabas ir generalinis štabas, nors vardai ir panašūs, reiškia du visai skirtingus dalykus.

„...generalinis štabas apėmė visus karininkus, kautynių vadus imtinai, kurie turėjo peromėbę ir tuo pačiu įėjo į vyriausios vadovietės asmeninę sudėtį.“ Terminas „štabas“, kilęs iš „generalinis štabas“, pradėjo reikšti nekautynių asmeninę sudėtį ir įgavo antraeilės reikšmės, apimančios bet kurį karininką, kurio pareigos buvo arti vado. „Štabo“ pagrindinė reikšmė pradžioje buvo pati organizacija, arba visa organizacija, išskyrus kautynes.

Naujoji reikšmė, kurią pradėjo įgauti generalinis štabas, nėra labai tiksli. Ji nėra ta pati visuose kraštuose ir ne ta pati visiems kariams tame pat krašte. Pradžiai užteks suprasti, kad generalinis štabas turi du pagrindinius tikslus padėti vyriausiam vadui: a) planuoti ir b) vadovauti. „Jei štabas yra vado vykdomosios galios pratęsimas, tai generalinis štabas yra jo galios planuoti ir prižiūrėti pratęsimas... Tuo būdu generalinio štabo reikšmė yra daugiau aprėžta kaip „štabo“. Štabas yra visa organizacija, išskyrus kautynes. Generalinis štabas yra organizacijos elementas specialiai paskirčiai. Ta prasme generalinis štabas yra tik viena štabo forma.“

To paties vardo naudojimas dviem skirtingom organizacijos formoms kėlė ir kelia daug nesusipratimų.

Gimimo vieta.

Modernioji generalinio štabo prasmė yra evoliucijos produktas, todėl nustatyti generalinio štabo gimimo datą yra nelengva. Yra priimta nuomonė, kad prūsas Massenbach, 19 a. pradžioje, būdamas general-kvartiermeisterio padėjėjas, davė karinei organizacijai pirminius generalinio štabo elementus. Jis laimėjo savo viršininkui generalkvartiermeisteriui teisę pranešinėti tiesioginiai karaliui apie numatomas karines operacijas. Karo tarybos ir padėjėjai, patarti ir padėti vadui planuoti, yra seni, kaip sena yra karo istorija. Dabargi buvo įsteigta kažkas naujo, tai pastovi agentūra, pakeičianti atsitiktines tarybas ir padėjėjus nespecialistus.

Nauja funkcija.

Vadas apkrautas darbu, pirmoje eilėje perduoda kitiems visas tas pareigas, kurios turi reikalų su vykdymu ir sau pasilieka planavimo pareigas. Kai kurie karo istorikai tvirtina, kad dar generaliniam štabui negimus jo darbas buvo vykdomas karo tarybų ir vado padėjėjų. Tokia nuomonė nėra tiksli, nes jei kas nors panašaus ir buvo daroma, tai tas buvo daroma atsitiktinai, neorganizuotai; tai buvo administraciniai veiksmai, visiškai skirtingi nuo organizuoto planavimo darbo.

Kai generalinis štabas planuoja, jis ne padeda vadui prižiūrėti ar vadovauti, jis vykdo vieną iš vadui priklausančių ir štabui perduotų pareigų — planuoti. Tai yra esminė funkcija. Vadovavimas ar priežiūra nėra funkcija, tai yra pastangos žiūrėti, kad perduotos funkcijos būtų vykdomos. Generalinis štabas, kaip planavimo įstaiga, nebuvo paveldėtojas kokių nors kitų planuotojų, tai buvo visai nauja priemonė, kokių nebūta seniau. Karinė organizacija padarė didelį žingsnį pirmyn.

Karininkų Organas.

„Nors Massenbach gali būti vadinamas generalinio štabo įkūrėju, tačiau Massenbacho „coup“ buvo sukonsoliduotas Scharnhorsto, kuris sudarė tą formą, kuri šiandien yra suprantama kaip generalinis štabas. Iš jo kilo supratimas karininkų organo, skirto ne tik planavimui, bet ir prižiūrėjimui, kad tie planai būtų įvykdyti.“

Taip gimė generalinio štabo kaip tokio ir generalinio štabo karininkų, tarnaujančių kariuomenės dalyse, asociacija, kuri vėliau tapo pagrindiniu generalinio štabo supratimo principu. Kitas didelis Scharnhorsto organizacinis darbas buvo karo ministerijos įsteigimas 1809 m. Pradžioje generalinis štabas buvo tik dalis tos ministerijos, tačiau 1821 m. štabo viršininkas Mueffling buvo atpalaiduotas nuo priklausomybės karo ministerijai ir gavo teisę tiesioginiai kreiptis į karalių.

Prūsų teorija pilnumoje.

Prūsijos generalinio štabo padėtis santykiyje su kitomis karinėmis įstaigomis yra visai aiški funkcijos, bet ne organizacijos atžvilgiu. Ben-

drai imant, karo ministerija buvo atsakinga už organizaciją ir tiekimą; karo kabinetas (taryba) buvo atsakinga už asmeninę sudėtį, ypač karininkų korpa, o generalinis štabas buvo atsakingas už karo planavimą. „Karo ministeris Von Roon sukūrė kariuomenę su kurios pagalba Moltkė laimėjo Prancūzų—Prūsų karą.“

Vokiečių supratimu generalinis štabas turėjo ribotą funkciją. Jis planavo karines operacijas ir šalia to skelbė strateginę doktriną. Kad tą doktriną išpopuliarintų, jis mokė jaunos karininkus ir skyrė juos taktiniais vadais į kariuomenės dalis, kur jie galėtų turėti įtakos į karo operacijų vedimą. Čia generalinio štabo funkcija baigėsi. Kitoms karinėms administracijos funkcijoms buvo kitos nepriklausomos agentūros ar įstaigos.

„Iš esmės vokiečių generalinis štabas taikos metu buvo smegenys planuojančios ateičiai. Taikos metu jos funkcija buvo tik užuomazginė. Tai buvo kontrolės mechanizmas laikomas parengtyje tam laikui, kai kils reikalas. Kai kariuomenė mobilizuojama ir išvyksta į karo lauką, generalinis štabas užima savo vietą kaip valdanti įstaiga.“

Teorija pasidaro tarptautinė

1870 m., kai prūsai prirėmė vieną prancūzų armiją ir sunaikino kita, Prancūzijos monarchija pasibaigė ir Vokietijos imperija prasidėjo, o pasaulis priėmė generalinio štabo teoriją.

Kai kurie kariniai autoriai yra nuomonės, kad gen. štabas buvo atsiradęs jau anksčiau, prancūzų kariuomenėje. Aišku, kad generalinio štabo funkcijos nėra naujas išradimas: — vadas naudodavosi padėjėjais planuodamas operacijas. Jei generalinis štabas yra nusakomas kaip bet kuris karininkų organas pakviestas padėti planuoti, tada, žinoma, nėra abejonės, kad prancūzų etat major buvo generalinis štabas. Tačiau, jei generalinis štabas yra nusakomas kaip specialis ir vienintėlis agentūra, skirta planavimui, tada etat major, prancūzų—prūsų karo metu nebuvo generalinis štabas. Kai Prūsija sumušė Austriją per septynias savaites ir Prancūziją paguldė ant menčių per penkias savaites, aišku, pasaulis

VOKIEČIAI SEKA KITŲ KARIUOMENIŲ POTYRIUS

Sąjungininkai, nugalėję vokiečius, galvojo, išrausią iš vokiečių galvos bent kokį domėjimąsi karu. Dėl to nesivaržydami leido patirti vokiečių tautai visas pralaimėto karo baisenybes: skurdą, badą, bėteisę. Guvuosius karius teisė už įvykdytus savo valdžios įsakymus ir už panaudotas represijas valdžios galiai palaikyti užimtuose kraštuose. Tautos perauklėjimui skyrė burmistrais bei policijos pareigūnais iš acetų paleistus komunistus. Susitarė niekada nebeprireisti vokiečių prie generalio štabo tarnybos, kad niekas jiems militarizmo nebeskiepytų. Tačiau visa tai

mažai ką tepadėjo nesidomėti karokariui šalia naujai pasirinktos profesijos, domėtis ir savo senąja? Tai jo specialybė. Vokietis mėgsta savo specialybę ir jo jaunatvėj pasirinkta specialybė susilieja su jo asmeni neatskiriama ligi karsto. Gali laikinai pereiti į kitą profesiją, bet tikroji pasilieka ana, kurios mokėsi dar jaunas būdamas. Dėl to ne nuostabu, kad buvusių vokiečių karių rasi šiandien ir kituose kraštuose, bedirbančių ir savo senoj specialybėj. Neseniai vokiečių spaudoj buvo iškelti prancūzų kariuomenės organizacijos netobulumai, pastebėti pačių NATO vadų. Dabar vėl, domėdamasis Koresp. karo strategų potyriais, žurnalas "Der Spiegel" Nr. 35 deda Amerikos strategų išdavus iš to karo. Remiasi generolo Lemuel C. Shepherd nuomone. Korėjos kare vienam raudonajam kiniečiui fronte atitekę 7 etapo kareiviai, o vienam fronto amerikiečiui — 19 etapo kareivių. Dėl to, kad amerikiečiai daugiau motorizuoti ir jų aprūpinimas liukusinis. Išvada atelčiai: lauk iš džyų ir atgal prie pėsčiųjų! Iki šiol amerikiečių pėstininkų divizija turėjo 1020 džyų, 810 pustrėčios tonos sunkvežimių ir 1520 priekabų ligi 900. Vietoj motorinių susisiekimo priemonių galvojava įvesti daugiau asilėnų, negu ligi šiol Korėjoj turėta. Pagrindžiama tuo, jog Korėjos kare patirta, kad neužtenka vien kelius užimti, bet ir nepravažuojamų plotus. Tai reiškia, kad prieita prie to, kuo ir vokiečių "Landseris" (kareivis) pereitime kare laikėsis. Techniškai jam valymui pakliuvusios kaip aukos beatatrankinės 5,7 cm patrankos. Dar 1951 metais jos buvo giriamos kaip "stebuklingasis ginklas", o dabar prieita nuomonės: perdaug reikalinga remonto, sunkus palaikymas tvarkoj, permaža pramušamoji jėga. Geriau sekėsi 15,5 cm lauko gaubalai. Ji buvo pripažinta tinkamu ginklu, tik jos svoris Korėjos terenose pasirodė perdidelis. Prieita išvados: vietoj ligi šiol 12,7 tonų, jos svorį sumažinti ligi 8 t, atsisakant nuo kai kurių komplikuočių precizinio taikymo įrengimų. Lengvumas nugalėjo tikslingumą. Varžytynės tarp "pancerfausto" ir "panceršrekio" iš vienos pusės ir pėstininkų prieštankinio pabūklo iš kitos pusės laimėjo Korėjos apkasų kare paskutinysis. Kiekviena iš šešių amerikiečių pėstininkų divizijų Korėjoj turėjo po 81 lengvą ir 465 sunkius "bazoo-

pradėjo ieškoti šių nesėkmių priežasties. Pasauliui geriau patiko tiesus, paprastas paaiškinimas, negu kantrus visų priežasčių išdėstymas. Žmonės yra charakteringa rasti mechaniskus paaiškinimus didelėms nelaimėms. Vaikas visada kaltina akmenį, į kurį užkliuvęs nusimuša kojos nykštį. Barbaras savo nepasisekimus aiškina nesilaikymu kokių nors svarbių jo tautelės religinių apeigų. Civilizuotas žmogus žiūri gilesnių priežasčių, bet dažnai pasitenkina rasdamas paaiškinimą kokiame nors simboliuje. "Kiekviena tauta, išgyvenusi didelę tautinę katastrofą, jaučia nuraminimą, jei gali sukrauti tos nelaimės atsakomybę ir kaltę ant keletos ryškesnių asmenų... Nedvejojant visos karinės 1870—71 m. nelaimės buvo suvestos į keletą individų, generalų, generalinio štabo ir intendantūros pareigūnų."

Nukrypstant nuo laikotarpio, bet ne nuo temos, galime tą patį rasti, aiškinant 1939 m. prasidėjusias Lietuvos nelaimes. Ieškoma Tautos tragedijos kaltininkų, mėginama kaltę versti tai vienam tai kitam valdžios pareigūnui, vienai ar kitai partijai, net kariuomenei, tam valdžios įrankiui, kuris net nebuvo jos panaudotas.

"Atiduodamas Moltkei ir Prancūzijos karinei vadovybei jiems prideramą duoklę, pasaulis — ir Prancūzija nusprendė, kad Prūsijos pasisekimai daugiausia parėjo nuo Prūsijos štabo ir ypačiai nuo jos generalinio štabo." Tačiau truko dar 20 metų, kol Prancūzija priėmė generalinio štabo teoriją, o JAV ir Anglija ją pasisavino tik 1900 m., kai Schellendorffas parašė savo klasinį veikalą, o Wilkinsonas Ang-

lijoj paskelbė savo mintis tuo reikalu. Prancūzų įsteigtas generalinis štabas apėmė platesnę veiklos sritį. Be pagrindinės planavimo funkcijos jis darė sprendimus apimančius visą kariuomenės administraciją. Tuo jis tapo kariuomenės galva taikos ir karo metu, kai Prūsijos generalinis štabas buvo tik užuomazga vyriausio štabo, kuris taptų vyriausia vadovybe tik mobilizacijos, t. y. karo metu.

Britų generalinis štabas pasekė prūsų prototipą ir todėl buvo labai skirtingas nuo prancūziškosios formos. Jis buvo operacijų planavimo agentūra, bet ne kariuomenės valdymo organas.

Karo laivynai.

Generalinis štabas nerado pritarti karo laivynuose. JAV laivyno štabo vadovas šaltu paragrafu atsako: "Panašaus organo karo laivynė nėra."

Autoriaus nuomone tas įvyko taip: generalinis štabas kariuomenėje atsirado todėl, kad nepasisekimai ir pralaimėjimai, jų patirti, būdavo lengvai suverčiami menkam štabui ar blogam štabo darbu. Tam vaistas turėjo būti generalinis štabas. Laivynai gi savo prigimtimi yra geresnėje karinėje parengtyje už kariuomenės. Taigi, būdami geriau pasirengę, laivynai mažiau turėdavo nepasisekimų ir tuo pačiu jiems atpuolė reikalas ieškoti simbolio, pateisinančio pralaimėjimus.

(bus daugiau)

Z. R.

VIENAS IŠ MIRTIES KATILO . . .

LIETUVIO LEITENANTO, DALYVAVUSIO ŽUTBŪTINĖSE KOVOSE SU RAUDONUOJU SLIBINU, ATSIMINIMAI

Straipsnis su panašia dedikacija turėjo ir gal galėjo būti paskelbtas prieš daugelį metų. Prieš tiek metų, kiek kartų praėjo nuo 1945 metų sukaktuvių gegužės 8-10 bei sausio 30 dienų. Kodėl šios datos yra sukaktuvinės ir siejamos su šio straipsnio pasirodymu, — paaiškės iš straipsnio turinio bei paskirties.

Šiais atsitikimais prisistatau skaitytojams lyg anas paskutinis Mochikanas, gyvas ir sveikas Vakaruose. Visiems tiems, kurie seka einamo karo įvykius, kurie kartu nešė, jei ne fizinę, tai bent gausią moralinę naštą, su tais mūsų lietuviškų batalionų vyrais Rytuose. Kaip "paskutinis" žodį visgi naudoju rezervuotai. Per 8 metus neteko sutikti jokio kariškio iš 5, (10) 256 bei 13 batalionų, kurie paskutiniai kovojo Kurlandijoje 256 batalijono netolimai kaimyninėse pozicijose ir nebeturėjo galimybės ištrūkti iš ano ilgam laikui aklinau užrišto kovos maišo. Vakarinis sparnas rėmėsi į Baltiją, bet eventualus pasinaudojimas šia skykle buvo labai problematiškas. Kai per didoką metų eilę, praleidus daug judėsių DP Vakarų Vokietijoje bei apkėliavus dalį žemės rutulio į

kus" (Panzerschreck), kurių aptarnavimui visose 6 divizijose buvo paskirta 11000 karių. Šie kariai nuo 1951 pradžios tinginai užfrontė be jokios naudos. 1953 metų pavasarį šis ginklas buvo galutinai išimtas iš apyvartos, pakeičiant jį prieš tai asilėnų nešamais prieštankiniais pabūklais. Tačiau prieš priešų šarvuotus visgi geriausias ginklas pasirodė šarvuotis. Prieita išvados, kad pats šarvuotis labiau turi būti stipresnių šarvų ir apginkluotas didesnio kalibro patranka, negu greito judėjimo. Vokiečių specialistai abejoja šitai išvada, nes ne Korėjoje, o kitur, galima būtų ir prie kitų išvadų prieiti.

Galutiną išvadą manoma, vargu Korėjos karas gali būti tikru pavyzdžiu būsimiems karams. Raudonosios Kinijos kariuomenė dar nebuvo tinkamai išvysčiusi savo aviacijos veikimą ir dėl to 55000 amerikiečių priešlėktuvinį dalinių karių mažai turėjo progos pašaudyti. Kitame kare beabejo busią kitaip.

A. G.

Skiriu iki šiol buvusiam paskutinio mano kuopos vado lt. Justo Plevoko, kuriam padėjau vykdyti kuopai pavestus kovos uždavinius, bei paskutinio iki šiol mano Bn (10) 256 Feld. post Nr. 35959, palikto Kurlandijoje, atminimui.

Prisiminimų autorius

Vakarų, negirdėjau apie joki ten buvusį asmenį, — gal nebus perdėta panaudojant "paskutinis" terminas, bent laikinam galiojimui.

Savo 256 bn., paliktą prie Ilmeno ežero, laimingai ir laiku mane pristojusios gėlavės dėka, žiauriai išbarstyta bei apniokota susiradau besiremontuojanti P a n e m u n e j e. Tai buvo 1944 m. balandžio mėnesį.

Tik prisistatęs į bn. ir gavęs 3 kp, 1944. IV. 27 vėl turėjau "laimės" būti nugabentas į Universiteto Klinikas su 5% galimumo pasveikti. Tai įvyko dėka noro palydėti motociklu j. lt. Jančį į Žaliakalnį bei dėka vengimo susidurti su sunkvežimiu Juozapavičiaus prosp. Tai, nors daugiau asmeninės reikšmės dalykas, turi ryšio su šio straipsnio pasirodymu.

Kai 1944 m. birželio mėn. pabaigoje atvykau į sveikstančiųjų kuopą Kaune, mano batalionas jau buvo vėl išvykęs į Rytus, kažkur prie Lodogos ež. Kito mano buvusio 3 p. p. Br. V. kreivo pasitarnavimo dėka, buvo priskirtas ir lt. Plevokas, kuriam dedikuoju šį straipsnį. Koks juodvieju likimas bebūtų, turėto pasišnekėjimo Kurlandijoje su lt. Plevoku, jaučiu, esu įpareigotas, jei sutiksiu aną jaunesnįjį, perduoti atatinamus lt. Plevoko žodžius jam.

Lūdna buvo pro langą matyti išsprogdimui ruošiamą Aleksoto tiltą, taip neseniai išsaugotą nuo panašios velniavos ir taip daug pasitarnavusį Reicho "pergalei"... Sveikstančiųjų kuopa turėjo persikelti prie Pavenclo, bet tiltas per Nėrį prie Jonavos buvo išsprogdintas. Į Paventį teko važiuoti dideliu lanku, aplenkiant net Rytprūsius. Ten beklaidžiojant sužinojau ir apie tik ką įvykdytą atentatą prieš Hitlerį. Susirūpinus per daug ilga kelione ir nepanašia kryptimi, ešalonas buvo nukreiptas pro Karaliaučių Tilžės link. Šiauliuose ešalono nesustabdė, nes tą naktį vyko antras serijinis bombardavimas. Davažiavome Radviliškį ir ten sustojome.

Kai įsakymo nebuvo, kur toliau gabentis, teko Radviliškį ir Šiauliuose virš paros lūkterėti. Sąryšis su Šiaulių pravažiavimu turio paminti kai kam (laipsnį ir pavardę paleidžiant) ir man pačiam nemalonų atvejį. Sveikstančiųjų kuopa turėjo kelias dešimtis žmonių, kurių keliolika jau galėjo laisvai judėti. Kai kieno supratimu, buvo prasminga stipriausiai nusibarsyti, kad mažai ir dar nepajėgiu daliniu būtų įmanomiau vilkinti ir nesusrasti progos gauti kokį uždavinį. Iš visos kuopos atrinkti tapome 13 stipriausiųjų. Buvome išsodinti iš ešalono už Šiaulių ir turėjome prisistatyti į 145 bn., kuris saugojo aplinkinius geležinkelius. Nuvykau jau nebe su visais. Keli nubirėjo. 145 bn. V. bene buvo lt. Langė. Jis nustebo gavęs netikėtą papildymą. Niekur jis nebuvo dėl to kreipešis. Iš vyresniųjų tik jį pamenu. Jį randu reikalinga paminti dar ir dėl to, kad jis netikėjo pergale ir nematė reikalo iš Šiaulių "nesitraukti". Kai išdėsčiau sargybas ant gelež. tiltų ir tiltelių iki Joniškių, pats girdėjau šūvius ir gyventojai susirūpinę pasakojo, kad girdimi šūviai yra jau netoli esančių raudonųjų tankų. Žinoma, jiems buvo juokinga, matant mus atvykusius su tokiais uždaviniais. Bolševikai į Šiaulius veržėsi tiesiai nuo Biržų ir geležinkeliu nesinaudodami.

Vargais negalais, atkabinėjant ir prikabinėjant rusais civiliais perpildytus anglų transportui skirtus vagonus, pavyko grįžti į Šiaulius. Grupelė kariškių pernakvojome vienoje mokykloje, kuri buvo užimta visokiems kariškiems reikalams. Ryta grįžo ir sargyba iš Gubernijos esančių benzino sandėlių ir, vos sargybai grįžus, tuoj prasi-dėjo didžiulis benzino ir kitokių taip brangių degalų-tepalų gaisras. Greičiausiai patys vokiečiai, nebematydami vilties tai sau pasilaikyti, uždegė.

Nei lt. Langė, nei man dar nebuvo minties slapta dingti ir pa-

sitraukti iš miesto į Vakarus. Staiga vokiečiai majoras (gal jis buvo komendantas ar įgulos viršininkas) pasišaukia lt. Lange, jį už kažką ar pabara, ar taip apsiutojęs pašneka, ir perspėja, kad iš miesto pasitraukti nevalia. Ginsimės čia. Pasirodo koks tai lėktuvas ir tuoj pat kažkokio priešlėktuvinio ginklo miesto šiauriniame pakrašty nuamušamas. Pasigirsta šūviai ir žinia, kad tas pats tankų smaigalys nuo Joniškio jau prie miesto. Grįžęs lt. Langė kavaleriškai išsireiškė ir su keleta kareivių nuėjome prie turimų vežimų. Kareivių, kurie sekė mūsų planus ir suprato, bematant susirado 12. Susitarpino-me į 5 vežimus ir, kad išvengus galimų postų, gatvelėmis ir daržais pasileidome link Telšių. Be didelio vargo pasiekėme plentą ir gerą kelią tarpą matėme užpakaly gaisruose paliekančius šiaulius. Pakely iki Telšių jokių sunkumų neturėjome. Mažus postovius darydavome tolokai pavažiavę nuo kelio, kad kam nors neparūptų paklausti, sutinkant ar mus pralenkiant, kokius uždavinius vykdome ir kur priešas, jei ta kryptimi, išsirengę ir kepindamiesi saulėje, važiuojame.. Dar ir 2 mergaitės kolonos priekiniame vežime! Būtų buvę liūdna...

Prie šiaulių pirmame bažnytkaimy sustojome pas vieną miestelio pakraštį gyvenantį ūkininką; kalbėjomės su susirinkusiais susirūpinusiais veidais buvusiais šauliais. Jie siūlė mums pasilikti su jais ir organizuoti priešinimąsi. Lt. Langė diplomatiškai nupasakojo jiems savo turimą uždavinį ir jų sumanymo neniekino Jie prašė, kad mes duotume jiems ginklų. Jiems taip reikalingo dalyko mes ne daug ką savo kolonoje turėjome. Leidome keliems jų prisipildyti kišenės šovinių iš dėžės, kurių viename vežime turėjome ir, palinkėjome jiems sekmės, pasileidome toliau. Verta dar paminėti jau arčiau Telšių pagautą, iš didelio būrio, pakely besiganančią žąsį. Išbėgusi ūkininkaitė skerečiojosi ir gal koliojo kareivį, kuris jau buvo spėjęs žąsį pasigauti. Nieko aš jai negalėjau pagelbėti, tik pagalvojau, kad mergaitė pačiai nuo kareivių geriau slėptis, o ne žąsis nuo jų saugoti. Jei tos žąsis nebūtų pagavęs savas kareivis, už keletos valandų atslinks kiti kareiviai, svetimi. Jie sugaudys visas tavo saugomas žąsis, pagaus ir tave pačią. Gal taip ir buvo, į jei dar ji bandė ganyti žąsis prie didelio vieškelio, kuriuo juda kareiviai.

Telšiuose laimingai pasitaikė ap-

S A V A N O R I S P A S A K O J A . . .

Ne legendą gražią pasekti aš noriu,
Tik praeitį džiūgia priminti širdim...
Į kovą skubėjo pulkai savanorių
Pirkti tėviškei laisvę krauju ir mirtim.

Vidurnaktis buvo mįslingai parimęs,
Mėnulis lyg laimino mūsų gretas.
Paniurusiais kloniais, šilais ir arimais
žygiavom į priekį. Staiga — tra-tra-tra....

Kulkosvaidžiai kalė širvintos ašlaitėj, —
Tarp tūkstančių priešų mūs mažas būrys.
Šnibždėjom: tėvyne, neliksi našlaite, —
Aukojas dėl laisvės tavasis karys!

Ir priesaikos žodžius ryžtingai įvykdėm,
Tekėdama saulė mus rado mūsų.
Nors eilės prareto. Daug žemė užmigdė, —
Garbė jums per amžius, Eimuti, Lukšy!

Kapus jų dabina vainikai ir kryžiai,
O kraujas pralietas tebėra gajus....
Įamžinom kartą ką šimtmečiais ryžoms,—
Tėvynei išpirkome laisvę, — o jūs?!

sistoti kokiame tai jau pasitraukusio daktaro name prie ežero; buvo daug serbentų ir spintose šiek tiek dar nesugedusio ir panaudojimui tinkamo maisto. Butas atrodė daktariškai, šeimininkui lyg trumpam išėjus į miestą...

Telšiai jau normalaus miesto išspūdžio nebedarė. Nors du kartus pravažiavome vidudienį. Gal žmonių gatvėse buvo reta. Elektra miestas tebeturėjo ir mes iš palikto didelio radio, nebepejamu iš kur ir kokia kalba, sužinojome, kad Kauną raudonieji užėmė. Menu gerai, tai buvo 1944. VII. 31.

Tik kelios valandos praėjo mums ten beilsinant arklis; atvyko susirūpinęs vyresnio amžiaus ūkininkas su šautuvu ir iš jo kalbos supratome, kad jis buvęs Nepriklausomybės kovų savanoris ir užtai turi gautą žemės sklypą. Jis klausė, kas pasiliekančių laukia ir ką dabar veikti. Jis atvyko pas mus kaip į štabą, turintį uždavinį organizuoti pasipriešinimą. Mūsų "štabo" padėtis buvo nepavydėtina: nei paskatinti, nei drausti. Menu tik tiek, kad mes jam gero išpūdžio nepadarėme ir jis taip pat susirūpinęs išvyko.

Pernakvojė išvykome Kretingos link. Visiškai prie miesto ribų esančiame gražiame vienkiemy apsi-stojome ir ten radome bebuvojančius kelis augšto laipsnio lietuvius karininkus. Kodėl jie ten ir kokie

jų tolimesni planai, bent man nepaaiškėjo. Greičiausia, ir jų planai turėjo būti panašūs į mūsų: gelbėtis. Jie papasakojo, kad čia pat Kretingoje randasi Kipras Petrauskas. Žmoną jis jau išleidęs į Vokietiją, o pats, po ilgų dvejonių, nutaręs iš Lietuvos nesitraukti.

Kai mūsų tikslas buvo pasiekti Tauragę, o anksčiau pasukti Tauragės link buvo nesaugu dėl plintančių kalbų, kad apie Tauragę esą desantininkų, aš pasisiūliau lt. Langei, kad aš iš Kretingos į Tauragę vyksiu traukiniu, o jis — kolonoje keliu. Jis sutiko.

Tauragę pasiekiau anksti rytą ir, tik atsigulus laukiamajame ant suolo, mane tuoj pažadino vokiečiai kapitonas. Jis perspėjo mane, kad pavieniui laikytis nesaugu ir nurodė, kur vykti į susirinkimo punktą. Tokių bėglių jau ten buvo ir susidarė jų kelios pilnos mašinos tolimesnei kelionei į Pagegius. Į ten mes nebuvome nei pirmutiniai, nei paskutiniai. Ten sutikau ir vieną tilto sargybos vadą, kurį palikau už Joniškio.

Ten išskirstė dalį karininkų ir kareivių į priešlėktuvinę bei priešgaisrinę apsaugą, o likusius kitus su svetimtaučių kuopa — į Dresdeną. Sveikstančiųjų kuopą apgyvendino buvusiam restorane, o karininkus — Schuetzen Kaserne. Be vieno kito pratimo už miesto bei partinio pasisveikinimo prakti-

kos, 2 mėnesius iki atmintinos spalių mėn. 9 d. nieko neveikta. Bauda ir laukta: kur ką organizuos ir kur siūs? Prie Varšuvos ar į Rygą uosto apsaugai? Gal ir ne todėl, kaip buvo kalbama, kad Dresdenas bus atviras miestas — visokių dalinių, tautybių ir ginklų rūšių priklydėlių buvo gausybė. Virš miesto kad ir pasirodydavo lėktuvų, buvo alermo signalų, bet per 2 mėnesius jokio bombardavimo pergyventi neteko. Ten atvyko neužilgo ir ltn. Langė su dalimi savo vyrų. Po kiek laiko jis buvo pakeltas į kapitonus. Matomai, pakelimo įsakymas buvo išsiustas anksčiau, negu jis pats išvyko iš Šiaulių, juos palikęs ginti kitiems. Oi, jei apie tai prieš pakeliant būtų buvę sužinota!.. Tai lyg ir patvirtina mano asmeniško gyvenimo motto: nėra to blogo, kas kada nors neišeitų į gerą. Tai kas, kad šis atvejis ir kiek juokingas, bet vistiek teisingas. (B. d.) Mažalėlis

PASAULIO LIETUVIŲ ARCHYVO ĮGALIOJIMAI IR JŲ ADRESAI

1. Australija: Istorinės Medžiagos Rinkimo Komisija (J. Kedys, J. Reisgys ir J. Tininis). Pirm J. Tininis, 25 Dillon St., Paddington—Sydney, N. S. W.,

2. Austrija: Ignas Lapšys, Kufstein, Tirol, DP Lager, Austria

3. Belgija: Rev. Jonas Dėdinas, 97, rue de la Brabanconne, Louvain, Belgique

4. Brazilija: Jonas Masys, G. P. 4118, Sao Paulo, Brasil, S. A.

5. Didžioji Britanija: K. Barėnas, 126, Barton Lane, Eccles, Manchester, Great Britain

6. Danija: Aldona Bričkus, Gaaseholmvej 100 st. th., København—Herlev, Denmark

7. Italija: Dott. J. Gailius, Via Barnaba Oriani 87, Rome, Italia

8. Šveicarija: Anton Paulaitis, Postfach 2910, Zuerich 23, Switzerland

9. Urugvajus: K. Čibiras, Juan Maria Pérez 2820, Montevideo, R. O. del Uruguay, S. A.

10. Vokietija: Adolfas Venclauskas, Litausches Zentralkomitee, Hegelstr. 6, Hannover, Germany, Britische Zone

Jungtinėse Amerikos Valstybėse įgaliojimo pareigas imasi PLA vadovybė, 2601 W. Marquette Rd., Chicago 29, Ill., U. S. A.

Visų kraštų lietuvių bendruomenės prašomos PLA įgaliojimams istorinės medžiagos rinkimo darbe nuoširdžios pagalbos.

Vincentas Liulevičius,
PLA Direktorius

D. L. KUNIGAIKŠTIS GEDIMINAS
Padavimas sako, jog jis įkūręs Vilniaus miestą.

RUSIJĄ SAUGOJANTI ŠIAURĖS PAŠVAISTĖ

Radaro ekspertai sutinka, kad Ruisja turinti vieną ginklą, kurį galinti panaudoti kaip priešprieemonę Amerikos radaro-gynybos sistemai pralaužti. Šį priešginklį esą sunku atremti, nes tai esą pačios gamtos ginklas — Šiaurės Pašvaistė ar Aurora Borealis. Tam tikrais metų laikais šis gamtos reiškinys visiškai izoliuojąs susisiekimą sistemą. Jeigu JAV užpuolimas vyktų per Arktiką ir pasalūniškas puolimas kaip tik sutaptų su Aurora Borealis pasirodymu, tada būtų labai sunku pagauti radaro ekrane puolančius lėktuvus ir tuo pačiu įspėti gynybą.

REIKSMINGI PRATIMAI

Strateginė JAV Karo Aviacija netrukus vykdysianti pratimus, kuriuose busiškai parodyta, kaip galės smogti į Sov. Rusiją. Pagal sutartą signalą iš įvairių JAV aerodromų vienu metu pakilsi šimtai B-36 su atominėmis bombomis, ir kitokių lėktuvų, kurie lėkdami įvairiais paslaptiniais keliais atatinkamoje vietoje išmesią tariamas atomines bombas ant 80 įsivaizduojamų Rusijos taikinių ir po to grįš namo.

KORĖJOS KARAS

I. Komunizmo ekspansija Azijoje.

Sovietų Sąjungos pagrindinis ir nekeičiamas tikslas yra komunizmo išplėtimas visame pasaulyje. Šį savo tikslą sovietai šiandieną prideda propogandiniu šukiu: "kapitalistinis apsupimas grąso sovietų saugumui, todėl sovietai daro ir darys viską, kad tą apsupimą palaužtų ir sau saugumą garantuotų". To savo saugumo motyvais sovietai nori savo vakarines sienas perkelti prie Atlanto, rytines — prie Pacifiko, o pietines — prie Indijos okeano. Jei sovietams tokias svajones pavyktų realizuoti, tai tada tektų laikyti, kad kovą dėl pasaulio dominavimo jie laimėjo. Tačiau iki to jiems dar toli. Bet, iš kitos pusės, mes turime konstatuoti faktą, kad pasaulio užvaldymo žygyje Kremlius jau yra daug laimėjęs. Labiausiai komunistai savo laimėjimus išplėtė dėl palankiai jiems susidėjusių aplinkybių II Pasauliniame Karui einant prie galo ir tuojaus karui pasibaigus. Therano, Jaltos, Podsdamo derybose ir vėliau Kremliu padarytų nuolaidų pasėkoje komunistams atiduota Rytų ir Vidurio Europa. Tolimuose Rytuose jiems atiduota: Kurilų salos, pietų Sachalinas, Mandžiūrija su Port-Arturo uostu, š. Korėja iki 38 paralelės ir Kinija. Prie viso to sovietų įsakymu Raudonoji Kinija "taikingu keliu" prisijungė Tibetą.

Pigiai ir lengvai sovietams pavyko šias milžiniškas erdves Europoje ir Tolimuose Rytuose pajungti savo kontrolėn dėl to, kad Vakarų demokratijų pusėje nebūta jėgos, kuri galėtų užkirsti komunizmui kelią į tas erdves. Priešingai, jiems dar buvo pagelbėta Kinijoje išviešpatauti pačių vakariečių, kurie nerado reikalo efektyviai paremti Tautinės Kinijos jos kovoje prieš komunistus, visapusiškai Sovietų Rusijos remiamus.

Komunizmo viltys krypsta į Aziją ir su Azija Kremlius mano bus lengviau ir likusį pasaulį pavergti. Užvaldęs Aziją, komunizmas turėtų didžiausias galimybes savo agresijai vykdyti į kitus kontinentus. Jie tada kontroliuotų ne tik neišsiamiamas žmonių atsargas, bet turėtų ir neišsiamiamus šaltinius įvairių medžiagų, reikalingų tolimesnioms agresijoms vesti. O ką sakyti apie komunistų strateginę padėtį, jiems Azijoje ištvirtinus. Visi Azijos kontinente uostai ir keliai būtų jų kontrolėje, pats kontinen-

A. REKLAITIS

tas būtų nuklotas oro pajėgų bazėmis. Japonija, Formoza, Filipinai, Indonezija būtų komunizmo aukomis pirmoje eilėje. Po to Amerikos, Australijos, Afrikos ir Europos padėtis pasidarytų katastrofiška, beviltiška. Vien tik Tolimųjų Rytų užleidimas komunistams reikštų Laisvojo Pasaulio pačių svarbiausių strateginių pozicijų praradimą. Atrodo, kad Vakarai tų pozicijų komunistam neužleis jas gina ir gins ateityje. Bet sovietai nesnaudžia. Jie Azijos užvaldymo problemą sprendžia apgalvotai, planingai ir be sustojimo. Politiškus, ūkiškus ir militarinius planus Azijai pavergti Kremlius studijuoja, ruošia ir vykdo ne nuo šiandien, bet nuo tos dienos, kada komunizmas Sovietų Sąjungoj atsistojo ant savo kojų. Sovietų sunkiosios pramonės kūrimas už Uralo yra faktas, kuris rodo jų ekspansijos suaktyvėjimą ir kryptį į Azijos kontinentą. Mandžiūrijos natūralūs turtai ir pramonė kartu su š. Korėjos pramone žymiai spartina ir lengvina komunizmo ekspansiją Tolimuose Rytuose. Į rytus nuo Kaspijos jūros ir į šiaurę nuo Afganistano apytikriai Uzbeko-Turkmenijos srityse sovietai nuo 1928 metų atlieka su ypatingu atkaklumu tų sričių supramoninimą, ūkio kultūrinimą ir švietimo lygio kėlimą. Tai komunizmo išėities bazė jo ekspansijai per Afganistaną ir Indiją į Indijos okeaną.

Pagrindinės komunizmo ekspansijos kryptys Azijoje (žiūr. schema Nr. 1).

1-ji—Tolimieji Rytai. Komunizmas užimtuose kraštuose stiprinasi ir iš čia siekia savo įtaką išplėsti visoje vakarų Pacifiko didžioje erdvėje.

2-ji—Artimieji Rytai. Sovietai deda dideles pastangas per Afganistaną ir Indiją išeiti į Indijos okeaną. Tam tikslui, kaip jau minėjau, jie organizuoja galingą išėities bazę srytse ir rytus nuo Kaspijos jūros ir į šiaurę nuo Afganistano.

3-ji—Vidurinieji Rytai. Paimant savo kontrolėn Iraną, išeiti į Persijos įlanką, atkertant Vakarus nuo čia esančių turtingų žibalo šaltinių. Su arabų tautų pagalba siekti atkirsti Vakarus nuo Suezio kanalo ir tuo būdu atidaryti tiesioginį kelią savo ekspansijai į Afrikos kontinentą.

Išvados:

1. Komunistams Azija yra reikalinga likusiam laisvam pasauliui pavergti;

2. Vakarams Azija reikalinga vedamai su komunizmu kovai laimėti.

Padarę trumpą apžvalgą sovietų užsimojimū Azijoje, matome, kad Korėjos agresija yra palyginamai tik maža dalis bendro Kremliaus plano visam Azijos kontinentui pavergti. Korėjos agresijos nepasisekimu Kremlius per daug nesijaudina. Jei čia nepavyko, jis bandys kitur atsigriebti, gi P. Korėjos pavergimą atideda palankesniam momentui.

II. Korėjos agresijos planas.

Korėjos drama prasideda su jos padalinimu į š. Korėją ir P. Korėją 38 paralele.

II Pas. karo audroms Tolimuose Rytuose nutilus, sovietai spyrsi gauti savo kontrolėn visą Korėją. Kompromisų rezultate gavo tik jos šiaurinę dalį. Pietų Korėją prisijungti sovietai atidėjo vėlesniam laikui. 1950 birželio 25 d. Kremlius, pradėdamas agresijos karą, manė kad momentas ir sąlygos prisijungti P. Korėją yra pribrendę ir palankūs.

Nesunku suvokti, kad šios agresijos planas turėjo du variantus, būtent:

Pirmas variantas. Agresija vykdoma tik š. Korėjos titulu, turint galvoje, kad kaip iki šiolei, taip ir dabar Vakarai pasiliks tik stebėtojų rolėje ir įvykusio fakto fiksuotojais. Tam variantui užteko tik š. Korėjos Raudonosios Armijos, kuri triuškinančiu smūgiu išblaškys P. Korėjos karinius ir policinius dalinius ir visą P. Korėją. Bet šis variantas pasirodė neįvykdomas. Mat. Vakarai, daugiausia JAV iniciatyva, padarė Tolimųjų Rytų politikoje ir strategijoje istorinį posūkį — su ginklu pasipriešino komunizmo agresijai.

Dabar agresoriai pereina prie antrojo varianto vykdymo.

Antas variantas numatė:

1. Komunistinės Kinijos dalyvavimą agresijoje, kritiškai situacijai susidarius;

2. Naudojant azijatus, kuo daugiausiai nuleisti kraujo amerikiečiams ir jų sąjungininkams;

3. Nualinti JAV ūkiškai ir militariškai ne tik Korėjos karu, bet ir kitais tos rūšies karais Azijos kontinentę;

RUSIJOS LIETUVIŲ SEIMO NUTARIMAS

(Šią Petrapilio lietuvių seime priimtą rezoliuciją talpiname, prašomi gen. V. Nagevičiaus)

RUSIJOS LIETUVIŲ SEIMO NUTARIMAS

(Priimtas dauguma balsų 1917 m. birželio 3 d.)

— Rusijos Lietuvių Seimas, sukvietas Petrapilyje 1917 m. geg. 27 d. posėdžiuose nuo geg. 27 d. iki birželio 3 d. svarstė Lietuvos politikos padėjimą ir žengdamas prie nepriklausomos demokratinės Lietuvos respublikos, kurioje turi būti pripažinta visiems, be tautos ir lyties

tos Karinės Vadovybės pažiūros į Korėjos strateginę reikšmę. Be kitko tame memorandume buvo pasakyta, kad JAV strateginiu požiūriu yra menkas interesas laikyti savo kariuomenę ir bazes Korėjoje, kadangi karo atveju toji kariuomenė negalėtų atsilauki, pagrindiniai jos nesustiprinus dar prieš karo pradžią, o be to, jei JAV turėtų vykdyti ofensyvinę operaciją, tai ji būtų vykdoma Azijos kontinente, aplenkiant Korėją. Iš to aiški išvada: visuotinio pasaulinio karo atveju Korėjos pusiausiasis būtų priešais staigiai okupuotas ir panaudotas karinėms jūrų ir oro bazėms prieš Japoniją. Bet tos priešais bazės būtų Amerikos oro pajėgų neutralizuojamos. Neutralizavimas būtų lengviau ir pigiau įvykdomas, negu sausumos operacijos pačioje Korėjoje. Tos koncepsijos pasėkoje JAV nesistiprino P. Korėjoje ir P. Korėjos neorganizavo agresijos atvejui. Vėliau gi, Kinijai tapus Maskvos satelitu, Korėjos strateginė reikšmė pasikeitė. Jos išlaikymas dabar pasidarė gyvybinis JAV interesas.

V. Korėjos karo dalyviai.

Agresorių pusėje: Š. Korėja, Raudonoji Kinija ir Sovietų Rusija, kaip agresijos autorius ir aktingas jos rėmėjas.

Sąjungininkų pusėje: JAV, Australija, Belgija, Kanada, Kolumbija, Etiopija, Prancūzija, Graikija, Luksemburgas, Olandija, N. Zelandija, Filipinai, Siamas, Turkija, Pietų Afrika, Anglija ir Pietų Korėja.

Didžiausia karo našta teko JAV. Amerikos stipriausias sąjungininkas buvo P. Korėja. Kitos paminėtos valstybės, solidarizuodamos JAV, kare dalyvavo, galima sakyti, tik simbolinėmis jėgomis.

(BBus daugiau)

skirtumo, lygios pamatinės piliečio teisės ir visiška tikėjimo laisvė ir atsižvelgdamas į tai,

1. kad prieš karą viena etnografinės Lietuvos dalis buvo Rusijos, o antra Vokios valdžioje;

2. kad Rusijos Lietuva per šį karą veik visa užimta vokiečių kariuomenės;

3. kad jos klausimas todėl tapo tarptautinis ir bus rišamas Taikos Kongrese;

4. kad dėl užimtųjų per karą svetimos valstybės žemių yra nustatytas Rusijos Darbininkų bei Kareivių Atstovų Tarybos ir Laikinosios Vyriausybės pripažintas ir visiems paskelbtas taikos principas — taika be aneksijų ir kontribucijų, leidžiant pačioms tautoms spręsti, ko jos nori;

5. kad išskirstytoms tarp kelių valstybių tautoms pripažinta Europos ir Amerikos demokratijų sudaryti vieną politinį kūną;

6. kad esant šioms aplinkybėms, metas Lietuviams įvykdyti senus politinės laisvės troškimus ir, remiantis apsisprendimo teise, aiškiai visam pasauliui pasakyti, kaip jie savo likimą apsisprendžia, —

n u t a r ė:

1. Visa etnografinė Lietuva privalo tapti nepriklausoma valstybe, nuolatiniai neutrali.

2. Jos neutralumas privalo būti garantuotas Taikos Kongreso.

3. Taikos Kongrese turi būti Lietuvos atstovai.

4. Lietuvos valdymo būdą ir vidaus tvarką turi nustatyti sukvietas visuotiniu, lygiu ir slaptu balsavimu Steigiamasis Lietuvos Susirinkimas.

Į KETVIRTUS METUS...

(Atkelta iš 202 psl.)

Jog didelės vertės jo egzistencijai yra ir uoliejai skaitytojai, kurie laiku atsisteisia, o dažnas net nors ir kuklią paramą suteikia. Mielųjų skaitytojų uolumo tikimasi ir ateityje.

Kukliai minėdami šį trimetį, pasiryškime visi kartu žygiuoti su KARIU Tėvynės laisvinimo kryptimi, o lemiamajai valandai išmušus — ir į Ją.

Redakcijos Štabas

4. Su Azijos karų pagelba suskaldyti Sąjungininkų vienybę, kuri Azijos problemoje niekad nebuvo per daug stipri, ypač visada vienybės trūko tarp Anglijos ir JAV;

5. Iššaukti Azijos tautų neapykantą prieš amerikiečius ir jų sąjungininkus, kaip kovojančius prieš azijatus ir norinčius juos pavergti;

6. Sovietų Sąjunga, šių karų planuotoja, vadovas ir aktingas rėmėjas, turi savo politiką ir strategiją vesti taip, kad atrodytų ji stovinti nuo agresijų nuošaliai, neutraliai.

III. Kodėl JAV įstojo į Korėjos karą?

Kai 1950 m. birželio 25 d. agresoriai peržengė 38 paralelę ir įsiveržė į P. Korėją, JAV vyriausybė Prezidento Truman'o priešakyje savo ypatingame posėdyje BLAIR RŪ-MUOSE nesvarstė, ką JAV laimėtų, jei stotų į karą P. Korėjos pusėje, bet svarstė kas būtų pralaimėta, jei į karą neįstotų ir agresija nebūtų sulaukyta. Vyriausybė priėjo tada tokių išvadų:

Užleisus komunistam P. Korėją:

1. Būtų nustota svarbaus politinio ir strateginio prietilčio Azijos kontinente;

2. Būtų nustota vertingo antikomunistinio sąjungininko — P. Korėjos su jos daugiau 20 milijonų gyventojų;

3. Komunistų spaudimas Indokinijoje sustiprėtų, prancūzų organizuotas ten pasipriešinimas būtų nugalėtas, o tada nesunku būtų prisijungti prie Komunistų Imperijos Siamą, Malajus ir Burmą;

4. Philipinuose triumfuotų komunistų sąjudžiai;

5. Nesulaikomas pavojus pasidarytų Japonijai, o komunistų invazija iš kontinento į Formozą būtų tik laiko klausimas;

6. Dėl tokių didelių komunistų laimėjimų Tolimuose Rytuose padėtis Viduriniuose Rytuose ir Europoje pakryptų Kremliaus pusėn;

7. Irane ir arabų kraštuose komunistų aktyvumas sustiprėtų, o Europos taip sunkiai lipdoma vienybė ir ginklavimas, greičiausiai, visiškai subyrėtų.

Tai štai kokių pasėkų galėtų susilaukti Vakarai, jei jie nebūtų Korėjos agresoriams pasipriešinę.

IV. Korėjos vertinimas strateginiu požiūriu.

1947 m. rugsėjo 26 d., kada dar Gen. Eisenhower buvo JAV Jungtinio štabo narys, buvo slaptame memorandume Vyriausybei išdėsty-

NE VISIEMS PATINKA

JAV gynybos planuotojai nepaprastai patenkinti Amerikos vyriausybės žingsniu atitraukti 14 JAV transatlantinių oro spėjimo laivų iš vandenyno ir gražinti juos atgal į pakrantes. Žinia, dėl šito JAV valdžios sprendimo gal nebus per daug laimingi transokeaniniai lėktuvų pilotai, bet visiems sunku įtikti. Sakoma, kad šių laivų radaro įrengimai būtų galėję puikiai pasitarnauti prieš vairuojamiems sviediniams, kaip "vedamieji į namus" taškai tuo atveju, kai priešas staiga ryžtųsi užpulti šį kraštą.

ISIDĖMĖTINAS PASIŪLYMAS

Ats. brig. gen. gyd. Nagius, gyvenantis Willoughby, Ohio, š. m. rugsėjo 30 d. L. S. Ramovės Clevelando skyriaus valdybai įteikė reikšmingą pasiūlymą, būtent:

**Lietuvių Karių Ramovės
Clevelando Skyriaus Valdybai
P A R E I Š K I M A S**

Lietuvos tautinių dalinių Amerikoje steigimo reikalu gavęs vienbalsį pritarimą ir paraginimą papildomai kreiptis raštu, pranešu kas seka:

ALtas sėkmingai varo istorinės reikšmės akciją dėl įvykusio Pabaltijo valstybių pagrobimo ir jų naikinimo.

Tos akcijos pasėkoje, JAV atstovų rūmai vienbalsiai pritarė Kersteno rezolucijai, o jis pats jau randasi Europoje ir kalbasi, su kuo reikia. Girdėti pasitenkinimo balsai iš viso laisvojo pasaulio, o jų tarpe ir iš Pietų Amerikos, ir net iš Ukrainiečių emigracijos.

Aišku, kad mūsų tremtiniai norėtų kuo galėdami paremti ALTo ir Kersteno komisijos pastangas.

Maironio pamikle ties Karo Muziejumi iškalti žodžiai: "Be aukų ir be kovos laisvos nebuvo Lietuvos, nebuvo ir nebus", turi virsti ener-

**LIETUVOS LAISVĖS ATGAVIMO
VILTIS**

K A R Y S

PRIVALO BŪTI VISŲ REMIAMAS.

BIRUTIEČIŲ SVEIKINIMAS

Lietuvos Kariuomenės šventės proga nuoširdžiai sveikiname Lietuvos Karius, Kovotojus - Savanorius ir Laisvės Kovų Invalidus, kovojančius prieš kankinamoje tėvynėje, budinčius, bei dirbančius kituose kraštuose prieš mūsų tėvynės pavergėją ir viso laisvojo pasaulio priešą — komunizmą.

**KUNIGAIKŠTIENĖS BIRUTĖS DRAUGIJOS
CHICAGOS SKYRIAUS VALDYBA**

LATVIJOS NEPRIKLAUSOMYBĖS SUKAKTIS

Š. m. lapkričio 18 d. sukako 35 metų Latvijos valstybės įkūrimo sukaktis. Tas svarbus latvių tautai įvykis buvo iškilmingai paminėtas New Yorke lapkričio 15 d. Minėjime šiltą kalbą pasakė admiralas Milleris, pabrėždamas Baltijos tautų kančias Sovietų okupacijoj. Jo kalbos santrauką oro bangomis pasiuntė į Lietuvą lietuviškasis "Amerikos Balsas".

LIETUVIŲ ENCIKLOPEDIJOS KRIKŠTYNOS

Lietuvių Enciklopedijos I-jo tomo išleidimo proga š. m. lapkričio 8 d. Bostono Lietuvių Rašytojų Klūbas suruošė atitinkamas iškilmes. Dalyvavo gausus būrys žymesnių lietuvių, pasakyta daug reikšmingų kalbų. Lietuviškasis "Amerikos Balsas" kai kurių kalbų, kaip tai Lietuvos Garbės Konsulo Bostone Šalnos, ecikl. vyr. red. prof. V. Biržiškos, Rašytojų Klubo pirm. St. Santvaro, prel. Juro ir kt., ištraukas perdavė į Lietuvą.

KAS YRA NELOJALUS?

Šaltiniai, kurie turėtų tai žinoti, tvirtina, kad Malenkovo pastangos gauti iš Berijos rankų prieš jį nukreiptus dokumentus, pačio Berijos likvidavimo momentu nedavė Malenkovi ieškomų rezultatų. Šie dokumentai dabar esą Raudonosios Armijos policijos žinioje ir Malenkovo pastangos juos sunaikinti taip pat nepasisekusios.

GEROS ŽINIOS

Žinovai yra įsitikinę, kad tarp Maskvos ir Pekingo dėl kontrolės š. Korėjoje vyksta trynimasis. Sovietai dar kontroliuoja policiją, bet Pyoonyang' valdžios įstaigas užgriebė kiniečiai. Sovietų pasiūlyme š. Korėjai telkti ekonominę paramą įžiūrimas sovietų noras sustiprinti prorusiškus š. korėjiečių sluoksnius.

gingais veiksmais. Tokios kalbos eina ir mūsų karių tarpe Clevelande.

Ramovė, gimusi Nepriklausomybės pradžioje, buvo suaugusi su mūsų kariuomenės gyvenimu ir šiandien jos atžalai Amerikoje stovi prieš akis rimtas klausimas, kuo ji galėtų prisidėti prie Lietuvos išlaisvinimo, ne žodžiais, o veiksmais.

Šio mėnesio 20 dieną, Ramovės susirinkime vienbalsiai atsakyta: Kariuomenės dalinių steigimu.

Nutarta kreiptis į Centro Valdybą Chicagoje, prašant neatidėliojant išrūpinti tam leidimą ir duoti instrukcijas visiems Ramovės skyriams registruoti ir organizuoti kariuomenės dalių užuomazgas savanoriškais pagrindais. Tą prašoma vykdyti, nelaukiant Kersteno komisijos veikimo pabaigos.

Clevelando Ramovė mano, kad greta Kersteno rezolucijos tas iškeltų pasaulyje Lietuvos reikšmę ir jos vardą, tas tinkamai atsilieptų kraujuojančioje Lietuvoje, pakeltų nuotaiką ir tarpe tremtinių išvargintų Tėvynės ilgesiu ir rūpesniu apie tuos, kurie liko už geležinės uždangos. Savaime aišku, kad USA prezidentas, Kongresas ir mūsų bičiulis Kersten dar labiau įsitikintų, kad mūsų tautos aspiracijos tikrai yra vertos paramos. Tuo apsidžiaugs ir mūsų seni emigrantai Amerikoje.

Linkime nuoširdžiai to paties broliškai Latvijai ir Estijai.

Tikime, kad aukštos kvalifikacijos ir didelio prityrimo personalas Centre sugebės tinkamai pateisinti istorinį Ramovės pašaukimą tremtyje ir su kariška energija ir atitinkamu skubumu atliks savo privalo Tėvynei ir Tautai.

V. NAGIUS,

1918 metų Kūrėjas Savanoris,

KARIŲ GYVENIMAS

LIETUVIAI KARIAI KOMUNISTŲ NELAISVĖJE

Vai pasimelsk, miela mama,
Už mano laimę ir mane.
(Iš partizanų dainų)

Rašo Bal. Branzdžionis, Chicago, Ill.

Ateina mūsų kariuomenės šventė. Didesnioje lietuvių kolonijoje ji yra iškilmingai paminima. Pro akis prabėga tūkstančiai išgyventų vaizdų, kuriuose atgyja nesena praeitis, kada lietuvis karys linksmai sau dėvėjo savo krašto karišką uniformą, mokinosi būti kovotoju; paskui vaizdai išleidžiančių motinėlių sūnus į karužę. O kiek liūdnų atsiminimų užgriūna, kai tūkstančiai tų žaliukų karių virto partizanais ir iki šiandien dar, vilkėdami Nepriklausomos Lietuvos karių uniformą, kovoja su žiauriu okupantu; kiti per įvairias kliūtis paspruko į Vakarus, kad čia galėtų greta kovoti prieš tą patį priešą. Treti nukeliavo į kalėjimus, Sibirą ir kanciose vis kartoję užgesdami: "Lietuva, mirštam už Tave". O praskleidus gilesnę karių praeitį, mes visi matome, kaip vieningai ir solidariai kilo Lietuvos savanorių pulkai, kentėjo, kovojo, žuvo tūkstančiai Lietuvos vaikų už krašto laisvę. Ir jų lūpose taip pat girdėjosi drąsūs kovingi žodžiai: "Giname Tėvų Žemę, kad ji laisva būtų". Mes visi gedulo mintimis nulenkiame galvas už tuos, kurie žuvo už mūsų bočių šalies laisvę! Gal kada vėl kils karių pulkai... sudundės Vilniaus gatvės, Karalių kapai, žygiuos gretos laisvoji šaly. Tikėkime, tai įvyks...

Bet mes negalime taip pat praeiti nepaminėję žuvusių lietuvių karių II pasauliniame kare. O jų krito tūkstančiai, kaip būtų įdomu išgirsti ir nusipelnusių karių pasakojimus kovų laukuose. "Karys" gali taip pat įvesti narsiųjų lietuvių karių išgyvenimų skyrių "Narsieji Vyr'ai," kaip kad buvo laisvais metais. Vieną čia noriu paminėti kovos laike žuvusį II pasauliniame kare Italijoje lietuvių pvt. Praną Sharkį. Jo tėveliai gyvena Montello mieste, 86 Webster str., Mass., kurie labai gallisi netekę savo sūnaus vos 24 m. amžiaus, kuris, eidamas artilerijoje gelbėjimo pareigas, žuvo 1944 m. sausio 26 d. Žinome ir kitus žuvusius iš Chicagos, kurių nei viena motina išverkusį akis su širdgėla gali. Žuvo lietuvių ir Korėjos kare. Žus dar ir ateinančiame kare. Giliausi užuojauta tenka reikšti likuslems.

Buvusius nelaisvėje amerikiečius gražiai pagerbė.

Keli tūkstančiai JAV karių grįžo iš komunistų nelaisvės, jų tarpe ir keletą lietuvių. Praėjusiam "Kario" numery mes skaitėme apie grįžusį karį Klimą, dabar dar tenka paminėti ten kentėjusius pora lietuvių Sgt. Praną Rušinską ir serž. Juozą Valentukonį. Karys Pranas Rušinkas lėktuvu rugs. 22 d. grįžo į namus, 28 Prospect St., Wilkes barre, Township. Jis jau senas JAV armijos karys, kuris 16 m. tarnauja. 1951 m. rugs. 7 d. kautynėse prie Hill 717 Korėjoje jis pateko komunistų nelaisvėn, kur išbuvo beveik tris metus. Kaip balsu darosi, klausant belaisvių pasakojimus, kurie patyrė neapsakomus kankinimus. Ir Pranas jų daug matė, pergyveno. Bet jis nenusimena ir pailsėjęs vėl stos iš naujo tolesnei karo tarnybai. O į New Britain, Conn. iš Korėjos grįžo serž. Juozas Valentukonis, išbuvus nelaisvėje tris metus. Jo namiškiai, ypač motina, su širdgėla liūdėjo nežinant kur jis buvo, bet dabar visi džiaugiasi, sulaukę savo šeimos nario. To miesto majoras J. L. Sullivan su kitais miesto viršininkais bei veteranų įvairių postų komandieriais sutiko Juozą šūkiu: "Welcome Home". Prieš miesto rotušę buvo išpuošta augštal įrengta estrada, kurioje prie iškankinto kario stovėjo jo motina, broliai, seserys, miesto viršininkai, kunigai, o susitikimo maršą griežė Aukšt. Mokyklos benas, kuris taipgi grojo ir Himną. Majoras įteikė to miesto raktą ir pasveikino karį. Sveikino daugybė kitų, paskui įvyko paradas ir pietūs. Po jų didelėje State Armory salėje vyko šokiai, dainos, postų sveikinimai, dovanos. Tikrai mums miela pasveikinti šį ir kitus lietuvius karius sugrįžimo proga, kurie patyrė komunistų dalį žiaurumą, kuriuos daugelis iš mūsų atsargos karių esame taip pat pergyvenę okupacijos laike Lietuvoje. Gyvenkit sveiki mieli karo kankiniai, skelbkite visur tą komunistų pragaro žiaurumą, kad jis čia neišgalėtų. O gi Lietuva jau beveik 10 m. kaip kasdien yra kankinama, mūsų broliai ir sesės kenčia ir kovoja su okupantu.

J. PSK. VAIDOTAS MARKAUSKAS, tarnaujantis JAV armijoje — aviacijoje, Washingtono valstybėje.

Lietuvis karys-vienos salos karalius

Iš JAV laivyno pranešimo tenka patirti, kad lietuvis sargybų leitenantas Faustinas Virkus tapo vainikuotas La Gonave salos karaliumi, jis valdė 4 m. Toji sala turi dabar 12 tūkst. gyventojų. F. Virkus 13 m. yra tarnavęs JAV marinų dalinyje Haiti respublikoje, kur jam teko kautis su vietiniais banditais ir atlikti kitas pareigas. Kilęs iš Lietuvos ir mažas būdamas su tėvais atsikėlęs į Pensylvaniją, lankė mokyklą ir dirbo anglų kasyklose. Vėliau įstojo savanorių į marinus ir išvyko į Haiti. Tikrai įdomu, kad lietuvis karys kovodamas ir atlikdamas svetur svarbias pareigas taip augštal iškilo ir kad žmonės jį labai pamilo.

Įvairūs lietuvių karių gyvenimas

Korėjos karo veteranas Algimantas Kaupas, kuris tarnavo pirmojoje kavalerijos divizijoje, yra apdovanotas pasižymėjimo ženklais, pakeltas į seržanto laipsnį. Jis yra tremtinis ir dabar, baigęs karo tarnybą, studijuoja Urbanos U-te. Nesenai sukūrė šeimą su to pačio u-to chemijos fakulteto studentė Liūda Rakutyte. Jo tėvas Kaupas buvo "Lietuvos Banko" direktoriumi, teta yra viena iš žinomų šv. Kazimiero vienuolyno Chicagoje steigėjų, brolis Julius rašytojas ir gydytojas gyvena netoli Chicagos. Laimingo gyvenimo, mieli Lietuvos šalies vaikai... Taip pat tenka pasveikinti lt. R a i m u n d a š i m u t i j, jauniausią

LABAI KLAIDINGA NUOMONĖ

“Draugo” red. L. Šimučio sūnų, kuris ką tik baigė savo klasėje pirmuoju karo aviacijos mokyklą, išgydamas 2-jo leitenanto rangą. Jaunasis leitenantas buvo parvykęs į Chicago ir čia kiek pailsėjo. Sgt. R. Mišauskas mūsų spaudoje aprašo iš parašiutininkų gyvenimo išpūdžius, kuriuose paliečiami karių nuotykių, šokant iš augštumos parašiu žemyn. Karys Vytautas Pečkaitis, kaudamasis su komunistais Korėjos fronte, gavo du atsižymėjimo medalius. Buvo sugrįžęs į Worcesterį pas tėvus, bet netrukus vėl išplaukė į Korėją su Transportacijos batalionu. Cpl. Gediminas Rajackas, kurnaujas JAV kariuomenėje, sunkiųjų mortyrų daliny, 37-sios div. Camp Polk, La., labai džiaugiasi gaudamas lietuvišką spaudą. Vienam tarp svetimų esti nuobodu. Raymundas Morkūnas iš Chicagos buvo JAV kariuomenėje ir ėjo kanuolių inspektoriaus pareigas. Dabar kartu su tėveliais švenčia šeimos švente—25 m. tėvų sutuoktuves. Pfc. Alfonsas Raškevičius spalio 17 d. buvo paleistas iš karo tarnybos; jis tarnavo Alabamos valstybėje. Rengiasi tapti pilotu. Dabar grįžo pas savo motulę p. Stella Mažeikienę, 936 W. 33rd St. Chicagoje. Algirdas Mileris buvo kurį laiką Korėjoje ir netrukus grįžta į civilinį gyvenimą. Algimantas Ošlapas marinas, jau pora mėnesių kaip plaukioja po Viduržemio jūrą, aplankė Atėnus, Graikijoje. Algirdas Petrauskas yra JAV armijoje, kurį laiką dalyvavo Korėjos mūšiuose, dabar tebėra Tolimuose Rytuose. Jo tėvas Vytautas, širvintų miestelio ūkininkas, Lietuvos kariuomenės savanoris-kūrėjas, šiuo metu sunkiai serga Chicagoje, St. Anna Ligoninėje, 4950 W. Thomas St. Artimieji draugai ir pažįstami aplankykite ir paguoskite. Edvardas Šulaitis baigė karinį apmokymą ir buvo parvykęs atostogų į Cicero, Ill., vėliau išvyko į Washingtono valstybę. Chicagiečiai G. Bliūdžius, P. Papatīs ir M. Sodeika pagrindinį apmokymą jau baigė. M. Sodeika dabar tarnauja Tolimuose Rytuose. Kęstutis Galeckas, gyv. Baltimorėje, dabar tarnauja JAV marinuose, neseniai grįžo iš Korėjos ir aplankė Portland, Ore. savo sesutę. Kadėtas P. Kraujelis, Chicagos lietuvis, studijuoja West Point karinėje akademijoje. Sgt. Tomas Šadauskas, sūnus I. Šadausko, Lietuvos Baltosios Meškos bravoro įsteigėjas, grįžo iš Korėjos laivu ir apsistojo Seattle, Wash. Vytautas Sakalas, neseniai grįžo iš Korėjos fronto ir aplankė tėvelius Chicagoje. Visiems sekms ir garbingo gyvenimo!

Red. pastaba. Ši “Kario” skaitytojo J. Švitros iš Los Angeles straipsnį talpindami, pildome tik savo pažada leisti ir kitiems pasisakyti Petrapilio Seimo pakeltu klausimu. Duodami vietos, mes savo nuomonės šiuo reikalu nereiškiame. Laikydamiesi neutralumo, paliekame ir autoriaus kalbos savumus.

Redakcija.

Kario 7—8 numeryje tilpo Birutės Grigaitytės-Novickienės straipsnis LIETUVIŲ SEIMĄ PETRAPILYJE PRISIMINUS, kuriame autorė net dviejose vietose sako: “Raudona vėliava tuomet reišė laisvę, o ne žiaurią tironiją, kaip šiandien”. Toliau vėl sako: “Karių delegacijose, atvykusioje į seimą su raudona vėliava, tuomet laisvės simboliu...” Dar toliau prirašė autorė vėl sako: “Jurgis Smolskis, kaip man žinoma, niekuomet bolševiku nebuvo, jis buvo tikras social-demokratas, kas jam netrukus būtų geru Lietuvos patriotu.”

Net nusiiminti tenka, kuomet žmogus maita, kad toki jau gerai gyvenimo išsprusinta ir gabi moteris šiandien dar vis laikosi tos melų pridengtos nuomonės, kad kada nors praeityje raudona vėliava buvo laisvės simboliu, ir kad social-demokratas gali būti geru Lietuvos patriotu!? Atrodo, lyg ponia Navickienė niekuomet dar nėra girdėjus, kad ne kas kiti, o vien tik social-demokratai išperėjo ir iš auklėjo bolševikus (šiandieniniai bolševikai-komunistai yra gryniausias social-demokratų ilgametės veiklos produktas) ir kad ta pati bolševikų raudona vėliava ir šiandien dar tebėra ir social-demokratų vėliava! Man dar niekuomet neteko pastebėti, kad social-demokratai būtų kada nors išsižadėję raudonos vėliavos ar marksistų himno ‘Internacionalo.’

Ne tik ponia Novickienė, bet ir daug kitų gan gerų žmonių dažnai pražlopuso faktą, kad social-demokratai, kaip ir jų išperėti bolševikai, yra MARKSISTAI! O juk rodosi šiandien jau niekam nėra paslaptis, kad marksizmas yra gryniausias banditizmas, taigi aišku, kad ir kiekvienas maksistas yra gryniausias banditas. Marksinius banditas yra tokis pat banditas, kaip ir gatvinis banditas. Skirtumas yra tik toks, kad gatvinis banditas dieško progos įsigrūsti kur nors tamsiam kampe ir apiplėšti tik vieną žmogų, arba mažą grupę žmonių, o marksinis bandi-

tas dieško progos apiplėšti vienu ir tuo pačiu sykiu viso krašto visus žmones. Bet kaip gatvinio, taip ir marksinio bandito tikslas yra vienas ir tas pats—PLĖŠIMAS.

Kai Lietuvą užplūdo bolševistinis amaras, prie ko jie ten pirmiausia puolė? Nugi jie pirmiausia puolė ir apiplėšė bankus. Kaip po praeito karo Anglijos valdžia pateko į socialistų rankas, ką ten pirmiausia socialistai puolė? Nugi jie pirmiausia “sunacionalizavo” Anglijos bankus. Gatviniai banditai apiplėštus žmones paleidžia. Gi marksiniai banditai apiplėštų žmonių jau nebepaleidžia—jie panardina juos beviltingiausiu vergijon.

Kaip gatviniai, taip ir marksiniai banditai veikia “gengėmis”. Amerikoje, pavyzdžiui, marksinių banditų veikia net keturios “gengės”: socialistai, komunistai, trockistai ir socialistai-darbiečiai. Tarp šitų gengsterių eina žūtūtinė kova. Šiandien nėra pasaulyje žmogaus, kuris taip piktai neapkęstų kitą žmogų, kaip vienos gengės marksinis banditas neapkenčia kitos gengės marksinį banditą. Nors jie ir vadina viens kitą draugu, bet tuo pačiu kartu net ir vienos ir tos pačios gengės marksinis banditas nepasitiki kitu savo “draugu”, viens kitą šnipinėja, persekioja ir žudo. Draugas Stalinas ir draugas Trockis neišsitemo vienam pasaulyje, ir Trockis buvo pašalintas. Visai netenka abejoti, kad ir draugas kitoks marksinis su draugu Pruseika neišsitemtų Čikagoje, jei ten nebūtų stiprios policijos.

Žmonės, kurie marksinio banditizmo kiek giliau nestudijavo, nežino, kad raudona vėliava niekad nebuvo laisvės simboliu. Raudona vėliava visuomet buvo ir dabar tebėra banditų vėliava. O banditai laisvę jų dienotvarkėn stato tik kaippo maską. Kokiais veidmainiais yra social-demokratai, galima matyti jau ir iš šito fakto: patriotingas žmogus negali ir nereiškia ištikimybę vienu ir tuo pačiu kartu dviem vėliavom, Lietuvos vėliavai ir raudonai vėliavai ar kuriai nors kitai vėliavai. Jei jis yra lietuvis, tai jo vėliava yra tik viena Lietuvos vėliava.

Marksiniai banditai iš pat pradžių savo tikslus puikiai užmaskavo ir giliai paslėpė po skambiais obalsiais, gražiomis frazėmis ir nekaltais žodžiais. Pats vardas “social-demokratas” yra tyčia suplanuota apgavystė. Social-demokratai nėra jokie demokratai, jie nei kiek

KARINĖS IR KITOKIOS ŽINIOS

BAZĖS NĀMUOSE

JAV Strateginės Aviacijos vadovybė galvoja, kad jau 1958 metais ji galėsianti išsiversti be lengvai pažeidžiamų Europos ir Šiaurinės Afrikos dabar turimų karo aviacijos atramos taškų. Tuo metu JAV Karo Aviacija jau turėsianti pakankamai milžinų lėktuvų B-52 (sprausminių variklių varomų), kurie lengvai galėsia smogti į bet kurį žemės taikinį toliau kaip 4.000 mylių.

GRĖSMĖ AUGA

Perdaug nenustebkime, jeigu Korėjoje įvyks naujas sproginas ir ten iš naujo prasidėsiančios tik užgesintos kovos. Šiuo metu raudonieji ne tik įvežė į šiaurės Korėją 800 sprausminių lėktuvų naikintojų, suniekindami pasirašytą sutartį, bet š. Korėjos teritorijoje pastatė 35 naujus aerodromus. Taip pat esančios sukurtos naujos pėstininkų divizijos, viso apie penkiolika. Žiną padėti skatina būti viskam pasirėngus.

nėra demokratiškesni už jų išperėtus komunistus. Demokratybė jiems yra tik priemonė, kad lengviau prieiti prie žmonių ir juos pasišaboti. Kad laimėti ką nors savo "gengei", social-demokratas apsimės ir demokratu, ir patriotu, ir kataliku, ir mohometonu — bile kuo, jei tik tas gelbės išvilioti iš žmogaus pinigą ar nukauti kitos gengės marksinį banditą.

Tad netenka stebėtis, kad šiandien yra tokių, kurie dar vis laikosi to absurdo, kad kada nors praelytyje raudona vėliava reiškė laisvę, ir kad social-demokratų gengės marksiniai banditai yra geresni už komunistų gengės marksinius banditus. Ypatingai juos dar klaidina ir tas faktas, kad social-demokratų gengės marksiniai banditai iki šiai dienai niekur pasaulyje negavo tinkamos progos pilnai išdemonstruoti savo banditizmą.

Šiandien jau niekam neturėtų būti sunku įžiūrėti, kad social-demokratai nėra nei demokratai, nei patriotai. Patriotai yra darbštūs ir kūrybingi žmonės. Patriotai stato miestus ir fabrikus, veda prekybą ir ugdo gamybą, kad turėtų ir sau užsiėmimą ir kitam žmogui duotų darbo. Ką panašaus marksiniai banditai daro? Kam teko matyti, kad social-demokratų ar komunistų gengės marksiniai banditai kur nors Lietuvoje ar čia Amerikoje būtų užsidėję kokią nors statybos, gamybos ar pirklybos biznį? Mano

APSKAIČIUOTAS TRUKDYMAS?

Augštieji JAV politikos valruotojai įtaria, kad Raudonosios Kinijos trukdomoji taktika, sušaukti taikos konferenciją dėl Korėjos turinti tamprų sąryšį su raudonoju kiniečių dalinių judėjimu link Indo-Kinijos sienos. Pagal patikrintas žinias esą žinoma, kad daugiau kaip 30,000 karių neseniai pravažiavę į pietus pro Kantoną. Šiuo metu taip pat paspartintas iš Kinijos ir Sov. Sąjungos karinių medžiagų siuntimas Vietnamo raudoniešiams sukiliams.

ARMIJOS NAUJIENOS

Netrukus spaudoje galinčios pasirodyti žinios, kad JAV Armija laimėjusi kovą su britais dėl standartinės šautuvų municijos gamybos. Būsia skubiai gaminami JAV 30 kal. trumpieji šoviniai. Britų 28 kal. šovinys neišlaikė konkurencijos per paskutinius pratimus.

ilgų metų observacijomis, jie yra šlykščiausi parazitai, o ne patriotai. Jie neturi nei mellės, nei pagarbos nei kraštui, nei liaudžiai, nei pavieniam žmogui; myli vien tik save ir savo gengę, ir tik sau ir savo gengei dirba.

Visoj lietuvių tautos margoj istorijoj nei jokia kita lietuvių organizacija nedavė lietuvių tautai tokį pasibaisėtiną kiekį išgamų, parsidavėlių ir niekšų, kiek jų davė Social-demokratų Partija Lietuvoje ir Lietuvių Socialistų Sąjunga Amerikoje. Kas šiandien šito fakto dar nemato ir kas šituos du išgamų fabrikus ramia širdimi gali gretinti su patriotingais lietuviams, tas visai nesuviskokia, apie ką jis kalba, arba tyčia bando pabaltinti krauju apšlakčius marksinius banditus.

Lietuviams šiandien tenka kovoti už savo tautos išlikimą ir jiems bet kokia pagalba yra brangi. Bet ir čia jie nei minutei neprivalo užmiršti, kad, priimdami social-demokratų pagalbą, jie bendradarbiauja su banditais, kurie ir šitą jų didžiausią nelaimę bando išnaudoti tik savo gengės naudai! Mano nuširdžiausiu įsitikinimu yra, kad lygiai visų gengių marksinius banditus lietuvius net ir mirdamas neturi sustot kovojęs, nes už juos šlykštesnių veidmainių ir apgavikų, kruvinesnių barbarų, gašlesnių sadistų ir piktesnių žmogaus laisvės priešų šis pasaulis dar nėra matęs.

—Julius Švitra.

NAUJI VASARINIAI DRABUZIAI

Laukiama, kad JAV Armija greitai pasiūlysianti naujus karštame ore dėvėti drabužius-uniformą, susidedančią iš palaidinės, galvos apdangalo, ir lengvų medvilninių kelnų.

DAR NEIŠRASTAS

JAV ir britų aviacijos ekspertų paskutiniuose pasitarimuose pats karščiausias ginčų objektas esąs buvęs toks lėktuvo tipas, kuris žemai skrisdamas galėtų prasmukti pro priešo radaro ginamąją tvorą. Šiuo metu JAV, britų ir Kanados geriausi konstruktoriai ruošia planus tokiam lėktuvui pagaminti.

NAUJI DRAUGAI

Šiuo metu Izraelio armija savo apmokymo programai įgyvendinti naudoja kaip statutą "Pėstininkų Puolimas", kuris yra parašytas Afrikos korpuso vado feldm. Erwin Rommel'io.

Izraelio vyriausybė su vokiečiais taip pat veda derybas pastatyti vokiečių dokuse keliolika laivų už 15,000,000 dolerių.

TEREIKIA TRIJŲ MINUČIŲ

Įvairiose JAV, Aliaskos, Okinavos bei Grenlandijos JAV oro bazėse nereikėję nė trijų minučių, nė jokių oro pavojaus signalų, kai lėktuvai naikintojai jau buvo ore ir sutiko tariamus įsibrovėlius.

PRIESTANKINIS ŠAUTUVAS

JAV Armija jau pradėjusi naują seriją 106 mm vieno asmens aptarnaujamo prieštankinio šautuvo gamybą. Šis beatatrankinis šautuvas galis pramušti skylę 12 colių šarve. Jis būsiąs garsinamas kaip tikras mirtinas ginklas tvirčiausiems, geriausių šarvų sovietų tankams.

NAUJA TAKTIKA

Pėstijos taktikos žinovai šiuo metu ruošia pratimus, kaip panaudoti helikopterus platesnio masto ypatingo pobūdžio puolimams. Šie special ragina pagaminti helikopterus, kurie galėtų skristi 200 mylių greičiu per valandą 500 mylių spinduliu ir pakeltų sunkų svorį.

ZUKOVAS PLANUOJA

Pagal pagrindžio teikiamas žinias atrodo, kad Londone gautieji pranešimai tvirtina, jog maršalui Zuko- vui esą pavesta peržiūrėti visą SSSR strateginę pažūrą į atelties karą. Atseit, nuo jo sprendimo dabar priklausys ar Europa ar Tol. Rytai Kremliaus pirmaeilis taikins.

IŠ L. S. RAMOVĖS VEIKLOS

New Yorko Ramovės Skyriaus susirinkimas

Vienas iš darbingiausių ir svarbesnių Ramovės skyriaus susirinkimų įvyko lakr. 7 d. Atletų Klube, Brooklyn, N. Y.

Susirinkimas buvo darbingas, nes išsprendė visą eilę svarbių, per ilgą vasaros atostogą susirinkusių ir dar vis neišgildentų, klausimų; buvo nužymėtos gairės sekančių metų skyriaus veiklai. Jis buvo svarbus, nes skyriaus senoji valdyba, vedama ilgamečio N. Y. Ramovės skyriaus pirmininko plk. I. Kraunaižio, baigė savo metus ir, atidavusi metinės veiklos apyskaitą, pasitraukė.

Apyskaita parodė, kad skyrius per 1952—1953 metus, 12 mėnesių laikotarpi, sušaukė 8 skyriaus susirinkimus, 6 valdybos posėdžius bei pasitarimus, surengė 3 paskaitas kariniais ir kitais klausimais, surengė ar parėmė rengimą 4 pasilinksminimų ar pobūvių, sudarė ir palaiko nuolatinių ryši su estų ir latvių veteranais, remia karių žurnalą "Karių", dalyvauja visuomeniniuose sąjūdžiuose ir visai reiškiasi kaip gyva ir veikli organizacija.

Per metus į ramovėnų eiles įstojo 10 naujų narių ir 2 nariai išsikėlė, išjungdami į kitus Ramovės skyrius.

Ramovės kasa, vedama išdinininko S. Čiapo, buvo revizoriaus p. J. Kiaunės patikrinta ir rasta tvarkingai ir gerai vedama.

Rinkimai į naują valdybą davė tokius rezultatus: didele balsų dauguma buvo išrinkti: L. Bileris, J. Klivečka, I. Kraunaitis, Z. Raulinaitis, A. Sperauskas ir kandidatais: J. Klimavičius, A. Kirklys ir K. Kepalas. Revizijos komisijon išrinkti: B. Bobelis, J. Kiaunė ir A. Petkevičius, kandidatais: L. Janulevičius ir J. Tutinas.

Susirinkimas priėmė kultūros reikalų vedėjo pasiūlymą pakeisti skyriaus susirinkimų tradicinę tvarką, duodant daugiau įgaliojimų ir savarankiškumo valdybai, sprendžiant einamuosius reikalus. Susirinkimus paversti daugiau auklėjimo ir bendravimo sueigoms, bet ne skyriaus reikalų tvarkomaisiais posėdžiais.

Naujai valdybai linkėtina sėkmės; išplečiant skyriaus veiklą ir suburiant daugiau narių į ramovėnų eiles.

Ramovėnas.

LIETUVOS KARIUOMENĖS ŠVENTĖS MINĖJIMAS

Rengia L. S. Ramovė, AL. Dariaus ir Girėno Postas ir A. L. Lith. Memorial Post 1763. Įvyks lapkr. 22 d. Ta pat proga bus paminėta Lietuvos skridimo metinės ir Taikos Diena. Minėjimas vyks sekančia tvarka:

11. val. iškilmingos pamaldos už žuvusius Laisvės Kovotojus Apreiškimo Bažnyčioje. Mišias laikys kng. Pakalnis, pamokslą sakys kan. J. Meškauskas;

4 val. p. p. šventės minėjimo Vakarą Apreiškimo parapijos salėje, 259 North 5th St., Brooklyn, N. Y.

Programoje. kalbės pirmasis Nepriklausomos Lietuvos Kariuomenės savanoris plk. K. Škirpa ir Amerikos Legiono atstovas. Meninėje dalyje dalyvauja solistai Barbara Darlys ir Alekas Vasiliauskas, aktorius H. Kačinskas ir p. Matulaitienės tautinių šokių Ansamblis.

Po meninės dalies šokiai abiejose salėse, grojant J. Vedegio orkestrui. Gausus bufetas ir kitos pramogos. Įeinant aukojama. Lietuviška visuomenė ir svečiai kviečiami gausiai dalyvauti.

Rengėjai.

BALTIJOS VETERANŲ SUSITIKIMAS.

Estų atstovų sušauktas baltiečių veteranų pasitarimas įvyko spalio 7 d. Estų namuose Manhattane.

Dalyvavo 5 estų, 3 latvių ir 3 lietuvių atstovai. Posėdžio metu, kuriam pirmininkavo estų atstovas E. Reissaar, buvo pasikeista informacija ir aptarta eilė esminių klausimų, liečiančių tolesnį baltiečių bendradarbiavimą.

Estų veteranai neperseniai susijungė į vieną karinę organizaciją: "Legion of Estonian Liberation". Kitų karinių organizacijų jie neturi. Estijos Vadavimo Legionas apima visus karius ir visus tuos, kurie pareiškia norą stoti kovon su ginklu už Estijos išlaisvinimą. Ši prielaida atidaro duris visam estų patriotiniam jaunimui, nors ir netarnavusiam kariuomenėje, stoti organizacijon.

Latvių atstovui pasiūlius padaryti pirmus praktiškus žingsnius baltiečių bendradarbiavimui, buvo nutarta surengti pirmą bendrą baltiečių veteranų vakarą—koncertą. Va-

karo tikslas būtų suvesti trijų tautų veteranus, jų šeimų narius ir jų svečius į vieną draugišką pobūvį, duoti progos vieniems kitus pažinti ir daugiau vertinti bei populiarinti baltiečių visokį bendradarbiavimą. Tuo pačiu tikimasi, kad pavyks sukelti nors ir kuklią pinigų sumą, būtiną tolesnei veteranų veiklai vykdyti. Vakarą numatomas sekančių metų vasario mėnesį.

Juozas Almis Jūragis

LIETUVOS KARIAI

Mūsų gretos buvo šaunios,
Mūsų širdys buvo jaunos,
Mūsų dainos sutartinės
Tai skambėdavo tėvynėj.

Kai mes jojom—ugnj skėlėm,
O žirgai mūs žemę kasė.
Širdyse gaisrus sukėlėm
Mergužėlėms geltonkasėms.

Kur mes ėjom, mus lydėjo
Pamojimai, šypsniai, gėlės.
Mes apginti prizadėjom
Ir tėvynę ir mergele.

Mūsų gretos buvo šaunios,
Mūsų širdys buvo jaunos.
Ryztas širdyje ugninis —
Mirt, jei reiks, tėvynę ginant.

*
* *

Argi sprespauda ims viršų?
Ką žadėjom — neužmiršom.
Uniforma nesava,
O širdij vis Lietuva.

O kas laisvę gint mėgina
Ir už ją kaip vyras stos —
Mes su tais: ir Indo-Kinuos
Ir Korėjos apkasuos.

Nors toliausiai nuo tėvynės
Skintų mirtina kova,
Mūsų žodis paskutinis:
—Tau, brangioji Lietuva! —

Argi sprespauda ims viršų?
Ką žadėjom — neužmiršom.
Nors pulkai ir nesavi,
Laisvės obalsiai gyvi!

MARGIEJI LAIŠKELIAI KARIUI

MĖGIAMAS IR LAUKIAMAS K A R Y S

Kapitonas J. Venckus, tarnaujantis JAV Sargybų Kuopose Vokietijoje, atsiųsdamas KARIO prenumeratos mokestį už 1953 metus, rašo:

"KARYS" mums dirbantiems Labor Service tarnyboje yra vienas iš artimiausių spaudos draugų. Ir aš esu pilnai įsitikinęs, kad sekančiais metais KARIO skaitytojų bus žymiai daugiau. Linkiu sėkmės ir ištvermės kelyje į mūsų valstybės artėjantį išsilavinimą iš raudonojo jungo".

Kpt. J. Venckui dėkojame už atsiėmimą ir linkėjimus, taip pat už nuotrauką, kuri vaizduoja kongresmano Kersteno lankymąsi Sargybų Kuopose. Ji tilps sekančiame numeryje. Kitus toje pat žinyboje tarnaujantius KARIO skaitytojus prašome irgi susirūpinti savo prievolės KARIUI atlikimu.

* * *

IŠ TOLIMOSIOS AUSTRALIJOS

KARIO skaitytojas Vytautas Palukaitis iš Australijos, rašydamas savo prenumeratos atnaujinimo reikalu, laiške pažymi:

"Nė nepastebėjau, kaip prabėgo 12 mėnesių, per kuriuos mane lankė mielas KARYS. Maloniai prašau tęsti siuntinėjimą, o aš atsisteisiu sekančių metų pradžioje..."

Dėkojame rūpestingajam skaitytojui iš tolimosios Australijos. Ta proga prašome ir kitus prenumeratorius pakubinti atsisteisti už praeitą laiką. Australijoje gyvenantiems tatau nėra sunku įvykdyti, nes ten kiekvienam asmeniui yra leista kas mėnuo išsiųsti į užsienį po 5 svarus.

* * *

TREMTINIO INVALIDO LAIŠKAS

Laisvės kovų invalidas Pranas Valcukas iš Vokietijos, kuriam KARYS siunčiamas nemokamai, rašo:

"Cerb. Redaktorium! Širdingiausiai dėkoju už man siunčiamą taip mielą ir taip labai laukiamą KARI. Man nemalonu, kad aš nepajėgiu atsilyginti, o be KARIO, prie kurio dabar taip prisirišau ir jį pamilau, būtų dar sunkesnės mano tremties ir vargo dienos.

Cerb. Redaktorių labai maloniai prašau sudaryti galimybę, kad ir ateinančiais metais galėčiau džiaugtis taip mielu KARIU.

Su pagarba, Valcukas"

Mez suprantame varge esančius tremtinius, todėl ne vienam, bet kelioms dešimtims siunčiamas KARYS, visai neturint vilties sulaukti iš jų prenumeratos apsimokėjimo. Mums malonu, jei žurnalas sudaro bent truputį džiaugsmo jų vargo dienoje. Suprantama, KARIUI tatau sudaro nemažą ekonominį sunkumą, tad ir prašoma pajėgesniųjų skaitytojų tą nedateklų išlyginti savo kad ir mažomis aukomis. Kaip matome, geraširdžių aukotojų vis atsiranda ir mūsų darbą bei pastangas lengvina.

* * *

Mieli Redaktoriai,

Tikiuosi labai neužrūstinęs, jei už KARI atsilyginu "kiek" pavėluotai. Zaviuo i Jūsų užsispyrimu žūt-būt neutraukti žurnalą leidus. Jis jaučiamai yra padaręs didelę pažangą nuo pirmo nr. Amerikoje. Jeigu išvengsite save giriančių ar kitus peikiančių "atsiminimų" spausdinimo (nesvarbu, kieno jie būtų), tai tikrai atsieksite suvienijimo visokių atspalvių kovotojų prieš bolševizmą.

Linkėdamas Jums ištvermės ir energijos, siunčiu 4 britų svarus iš saulėtos Pietų Kryžiaus padangės.

Jūsų Ignas Taunys

Australija, 1953. 9. 11.

SKAITYTOJAI, DĖMESIO!-!

Artėja 1954-ji metai, pats laikas skaitytoams pagalvoti apie KARIO prenumeratos pratęsimą.

Kaip matote, žurnalas KARYS, nors sunkiai kovodamas su ekonominiais nedatekliais, šiuos metus baigia kas mėnuo reguliariai išeidamas. Pasitikėdamas savųjų skaitytojų uolumu, jis toks pat reguliarus nori būti ir sekančiais metais, net nori pagal galimybes padidinti savo puslapių skaičių. Žinoma, jis to daryti negali už tą pačią prenumeratą, tad sekančiais metais numatoma KARIO prenumeratą pakelti iki 5 dol. metams. Apie tai iš anksto painformuodami, darome išimtį uoliesiems prenumeratoriams, būtent:

Kas iki 1953 metų gruodžio 31 d. atsiųs tik 4 dol., tam visus 1954 metus KARYS bus siuntinėjamas be primokėjimo. To neįvykdžiusieji už KARI 1954 metais mokės 5 dol. prenumeratos.

Prašom paskubėti!

KARIO ŠTABS

K A R Y S MALONIAI PRAŠO

Šie metai jau visiškai prie pabaigos, o dar daugelis KARIO skaitytojų nėra atsilyginę už 1953 metus. Jau išsiuntinėta antrieji paraginimai, bet tik mažuma į juos tėra atsiliepę. Tuo tarpu KARIO išpaigeojimai spaustuvei slegia visu savo svoriu. Metams baigiantis žūt-būt privalome atsisteisti su spaustuve iki cento. Tad KARYS maloniai prašo visų savo skaitytojų kuo skubiausiai atsisti prenumeratos mokestį už 1953 metus. Kurie yra gavę knygą MEDINIS ARKLYS, tą prašomi po 1 dol. pridėti už ją.

Tam tikra dalis skaitytojų dar nėra atsilyginę už 1952 metus, tad šių prašoma atsisti savo prenumeratos mokestį už abu metus iš karto. Juk būtų visai nemalonas dalykas, jei šioje skiltyje vietoje aukotojų pavardžių pradėtume skelbti KARIO skolininkus, kurie, griežčiau išsireiškiant, neatsiteisdami darosi šio žurnalo žlugdytojais. Į tas pačias gretas įsirikiuoja ir tie keli platintojai, kurie į mūsų pakartotinus prašymus atsiskaityti nieko neatsako ir tyli, kaip žemę pardavę.

Visų uolių skaitytojų maloniai prašome užsiprenumeruoti KARI sekantiems metams. Kaip atskirame pranešime rašome, KARIO prenumerata 1954 metams pakeliama ligi 5 dol. Bet tie skaitytojai, kurie ligi metų pabaigos atsiųs 4 dol., sekančiais metais KARI gaus be primokėjimo.

Nuo spalio mėn. ligi šiol KARIO rėmėjų-aukotojų susidarė nemaža eilė, būtent:

K. Daunys iš Kanados	\$4.00
Pr. Dapkus iš Hartford, Conn.	3.00
Kl. Karosas iš Cleveland, Ohio.	2.00
T. Linartas iš Great Neck, N. Y.	2.00
V. Mykolaitis iš Philadelfijos.	2.00
V. Milčius iš Glendale, N. Y.	2.00
J. Nasvytis iš Cleveland, Ohio.	2.00
D. A. iš Brooklyno.	1.00
K. Čėsna iš Worcester, Mass.	1.00
A. Ignatavičius iš Kanados.	1.00
P. Kasperas iš New Yorko.	1.00
J. Kiaunė iš Brooklyno.	1.00
P. Lanauskas iš Elizabeth, N. J.	1.00
J. Leonavičius iš Venezuelos.	1.00
V. Lideikis iš Madison, Wis.	1.00
Pr. Malinauskas iš Rochester, N. Y.	1.00
Br. Mozūras iš Kanados.	1.00
Vl. Nagius-Nagevičius iš Willoughby, Ohio.	1.00
V. Poškus iš Detroit, Mich.	1.00
L. Pešecas iš Detroit, Mich.	1.00
V. Saladžius iš Rochester, N. Y.	1.00
J. Strungus iš Waterbury, Conn.	1.00
A. Tveras iš Chicagos.	1.00
J. Susmaras iš Chicagos.	1.00

Visiems aukojusiems mieliems skaitytojams yra dėkingas

K A R Y S,
680 Bushvick Ave.,
Brooklyn 21, N. Y.

NAUJI LEIDINIAI

ANOJ PUSĖJ EŽERO... PO RAGANOS KIRVIU...

Pulgis Andriūšis, **ANOJ PUSĖJ EŽERO**. Lyrinės apysakos. Antroji laida. Išleido Gabija, 335 Union Ave., Brooklyn 11, N. Y. Dall. Pr. Lapė. 102 psl., kaina \$1.50.

Jurgis Jankus, **PO RAGANOS KIRVIU**. Pasaka. Iliustravo dail. B. Vilkutaitytė-Gedvilienė. Išleido Gabija, 335 Union Ave., Brooklyn 11, N. Y. 102 psl., kaina \$1.50.

KNYGOS BICIULIS, neperijodinis Knygos Bičiulių Klubo leidinys Nr. 2, 1953. Išleido Gabija, 335 Union Ave., Brooklyn 11, N. Y. Siuntinėjamas nemokamai.

Juozas Švaistas, **ELDORADO**, Apyskaitės ir vaizdeliai. Išleido "Bendrija," Hannover, Germany, 1953 m. Kietuose apdaruose, 150 psl. JAV pardavinėjama po 1 dol. 80c.

Šioje knygoje telpa 12 apysakų bei vaizdų, piešančių Lietuvos žmonių nuotakas bei gyvenimą paskutinio karo metu savam krašte ir tremty, Vokietijoje. Pora rinkinyje telpančių apysakų yra iš amerikiečių lietuvių gyvenimo, o paskutinioji — **KUMELIUKAS** — vaizduoja vieną spaudos draudimo laikų epizodą Lietuvoje. Knyga pavadinta **ELDORADO** pagal tuo pačiu vardu rinkinyje telpančią vieną apysaką. Kas yra skaitęs Juozo Švaisto praeitų metų gale pasirodžiusę knyga, meistriškai sukurtą pasakų pyne, **PETRAS ŠIRVIČKAS**, tas jau pažįsta jo vaizdų ir patrauklų stilių.

Lietuviai gabūs visuose darbuose, tad jie gali prasimušti ir prekyboje.

REIKALINGI

bendradarbiai — atstovai visuose kraštuose pardavinėti amerikietiškas

NYLON KOJINES IR BLIUSKUTES

Suinteresuotieji tų gaminių platinimu bei įvežimu ir norintieji uždirbti daugiau 50 dol. per dieną, prašomi rašyti lietuvių kalba šiuo adresu:

I N C E X

125 Broad St., New York 4, N. Y. USA

Knyga **ELDORADO** pasižymi tuo pačiu stiliaus lengvumu ir intrigos įdomumu.

TAIP JIS KALBĖJO (Don Bosko mintys). Parengė kun. A. Sabaliauskas, **SAB. Spaudė IMMACULATA** 1953 m. Nedidelio formato, 132 psl. Knygelė skirta kiekvienai krikščioniškai širdžiai, ieškančiai pakilti augščiau žemės nykios kasdienybės. — Tėvas kun. A. Sabaliauskas yra knygos **NUO IMSRĖS IKI ORINOKOS** autorius ir D. Pilla veikalo **SIELA UŽ SIELĄ** vertėjas. Gyvena Venezueloje, kur yra stipriausias lietuvių išlaikymo šulas. Ten gyvena apie 2000 lietuvių ir tarpe jų kun. A. Sabaliauskas, būdamas vienintelis JAV išeinančios lietuvių spaudos platintojas, per vienerius metus išplatino knygų, žurnalų bei laikraščių maždaug už 5000 dolerių. Taip pat jis redaguoja ir leidžia mėnesinį žurnalą **TĖVŲ KELIAS**, kuris yra vienintelis Venezueloje išeinantis lietuvių laikraštis.

J. Grabau-Grabauskas, **KELIAS Į PASISEKIMĄ**. Etiketo vadovas Amerikoje: kaip elgtis namie, gatvėje iškilminguose pobūviuose, vestuvė-

se ir kt. 144 psl., kaina 2 dol. Šiais metais rugpiūčio mėn. išėjo II-ji laida. Gaunama pas J. Karvelį, 3322 S. Halsted St., Chicago 8, Ill., ir pas platintojus.

PASKUTINIS PRŪSŲ SUKILĖLIS HERKUS MANTAS. Romanas iš didžiojo Prūsų sukilimo prieš kryžiuočius. Parašė M. Springborn. Antrasis leidimas. Išleido **NEMUNAS**, 3153 So. Halsted St., Chicago 8, Ill. Spaudė M. Morkūno spaustuvė. 197 psl., kaina nepažymėta. Nors ši knyga parašyta ir svetimtaučio autoriaus, bet lietuviui skaitytojui ji kelia pasididžiavimą senaisiais prūsais.

LAISVOJI LIETUVA. Lietuvių savitraštis. Leidžia Lietuvos Atgimimo Sąjūdis. Adresas: 3157 So. Emerald Ave., Chicago 16, Ill.

Tai naujas šį rudenį Jungtinėse Amerikos Valstybėse pasirodęs savitraštis, daugelį jau spėjęs užimponuoti savo gyvumu bei aktualumu. Beje, griežtai teigti, kad tai yra naujas laikraštis, nėra galima, nes ligi šių metų pradžios jis išleido Kanadoje, o dar anksčiau buvo leidžiamas rotatorinis Vokietijoje. Žymimas išeinąs septinti metai. Bet jis naujas šioje šalyje ir taipgi savo šviežumu, gajomis mintimis, įvairumu bei turiningumu. Aišku, tai nuopelnas redaktoriaus Vyt. Staneikos ir gabių bendradarbių.

NAUJAUSIA KARINĖ LITERATŪRA

1. **Bulwark of the West**. Autorius Arthur C. Turner. 106 psl. Išleista Toronto, The Ryerson Press. Nato problemos. -2.00.

2. **Mutiny**. Redagavo Edmund Fuller, 365 psl. Apie garsius ir negarsius sukilimus žemėje ir jūroje, nuo Cezario iki modernųjų laikų. Išleido Crown Publishers, New York, \$3.50.

3. **The Army Air Forces in World War II**. Tomas V. Redagavo Wesley Frank Craven ir James Lea Cate. Pacifikas — Matterhornas - Nagasaki, 1944 m. birželis — 1945 m. rugpiūtis. 896 psl. \$8.50.

4. **Patrol**. Autorius Fred Majdalan. 149 psl. Novelė apie karą S. Afrikoje; britų puskarininkių gyvenimas 1939-1945 m. Išleido Houghton Mifflin Company Bostone įrištą, \$2.00 ir Balantine Books Newyorke neįrištą, 35c.

5. **New Guinea and the Marianas**: 1944 m. kovo mėn. — 1944 m. rugpiūčio mėn. Tomas VIII. JAV jūrinių operacijų istorija Antrojo Pasaulinio

Karo metu. Autorius Samuel Eliot Morison. Iliustruota, 435 psl. Išleido Atlantic-Little-Brown Bostone, \$6.00.

6. **The Forsaken Idea**. Autorius Edward Cranshaw, 178 psl. Studija apie riavo Būry Kare". Išleido Longmans' Viscount Milner, "žmogus, kuris kaGreen & Co., New Yorke. \$3.25.

7. **The Partisans**. Autorius Fred Kraav. Pogrindžio kovotojai Baltijos erdvėje. Išleido Vantage Press, New Yorke. \$3.75.

8. **Firearms of Yesterday**. Autorius Albert Henry Rogers. Šaunamųjų ginklų istorija ir vaidmuo Amerikos istorijoje. Išleido Vantage Press., Inc., New York, \$2.00.

9. **The Middle East in the War**. Autorius George Kirk. Įžanga Arnold Toybee. Tarptautinė apžvalga 1939-46 m. 511 psl. Išleido Oxford University Press, New Yorke, \$10.00.

10. **America Rebels**. Redagavo Richard M. Dorson. Patriotų pasakojimai: 347 psl. Išleido Pantheon Books, New York, \$5.00.

Z. R.

Saunaus politruko liūdni užrašai

ĮSIRIOGLINO Į SLAPTĄ RUSŲ SUSIRINKIMĄ

Raulas Gurga

Mano geras prietelis Antanas buvo vienas šaunių šauniausias politrukas. Vyras buvo ne kvailas, net augštuosius mokslus užsienyje ėjęs, Nepriklausomybės laikais tarnavo Lietuvos saugumo (slaptoje politinėje policijoje). Bolševikams Lietuvą okupavus, rodos, turėjo žūti ar Sibirijoje atsidurti. Tačiau išėjo atvirkščiai. Pasidarė šaunus politrukas.

Kas jį pasiūlė į politrukus, patirti neteko. Manau, kad "Tiesos" vyriausias redaktorius Zymanas. Jis ir kitus buvusius saugumo tarnautojus yra įkišęs į bolševikų tarnybas. Kodėl jis tokią gerą širdį rodė, žinoma, lieka bolševikinė paslaptis.

Politrukas Antanas nebuvo tarnavęs kariuomenėje. Net naujoko kruopų nebuvo srėbęs. Paskirtas politruku karininko vieton ir gavęs 1200 litų pašalpos kariniams drabužiams įsigyti, tuoj pat kariškai apsirengė ir prie lietuviškosios uniformos prisieigė rusiškus vyresniojo leitenanto laipsnius.

Ne vienas Antanas buvo greitas į karininko laipsnius. Ir daugiau kareivių politrukų, paskirtų karininkų vieton, pradėjo nešioti karininkų laipsnius. Pagaliau tai patyrusi rusų karinė vadovybė uždraudė, ir kareiviai vėl turėjo save pažeminti iki savo buvusių Lietuvos kariuomenės laipsnių.

Mūsų Antanas, kaip buvęs saugumietis, praslįsdavo ar išlįsdavo net ten, kur kitas jokių būdu nesugebėtų. Žinome, kad bolševikai mėgsta dirbti daugiausia naktimis. Kartą mums bedirbant, jau apie 10 val. naktį, užsigeidė mūsų raudonieji darbuotojai užkasti ir atsigerti. Kas nuels nupirkti? Žinoma, mūsų šaunusis Antanas.

Grižta po dešimtos, o vartai jau užrakinti. Sargas nuėjęs iki 12 val. prisnūsti, kol mes iš darbo eisime namo. Antanas beldžiasi į vartus, bet nepribeldžia. Ir visdelto grižo su dešromis, agurkais, duona ir alumi. Pro kur grižo—neaišku. Tik visa jo milinė buvo balta, dulkiną. Matyt, lindo pro kur. Mūsų paklaustas pro kur įlindo, Antanas kariškai išsitiesė, pirštu dūrė į kaktą ir išdidžiai pabrėžė:

—Reikia turėti galvą!
O aš palingavau galvą ir pats sau tariau:

—Reikia turėti ir praktikos!
Antanas buvo tikras mūsų informacinis šaltinis. Kiek dirbęs, kiek nedirbęs, žiūrėk, ir dingsta iš mūsų įstaigos, ir jau beslankiojas apie Kariuomenės štabą. O grįžęs pripasakoja, kas vyksta štabe ar kitur.

Kartą buvo rusų karininkų ir politrukų slaptas susirinkimas, į kurį net raudonieji lietuviai nebuvo pakviesti. Antanas nejučiomis ir ten įsiveržė. Nėjo sėsti į pirmuosius suolus, bet kukliai atsisėdo visų užpakalyje, kamputyje. Aplink jį sutūpė jaunesniojo laipsnio karininkai, ir jie nekreipė dėmesio į lietuviškos uniformos politruką. Manė, kad ir jis reikalingas.

Susirinkime buvo keliamas Lietuvos karių maitinimo klausimas. Mat, Lietuvos kariuomenė buvo gerai maitinama, o rusų—blogai. Šis klausimas rusiškai vadovybei buvo labai nemalonus. Pradėjus kalbėti, vieni rusų vadų siūlė palikti senąją Lietuvos kariuomenės maitinimą. Girdi, Lietuvos kareivis praręs gerai valgyti, pradės nerimti ir maištauti, kai jam maistas bus pablogintas ir prilygintas prie raudonosios armijos mitybos.

Kiti rusų vadų buvo priešingi. Girdi, jeigu paliksime senąją Lietuvos kareivio maitinimą, tai aple tai išgirs mūsų rusiškosios igulos Lietuvoje, o gal ir toliau. Tuomet mūsų kariai pradės nerimauti ir maištauti. O mūsų daugiau, negu lietuvių, taigi ir pavojus bus didesnis.

Antroji nuomonė laimėjo ir Lietuvos kareivio maitinimas buvo prilygintas raudonosios kariuomenės maitinimui, taigi labai pablogintas.

Kai jau gerokai rusų buvo išsiplėpėta, kažkuris rusų vadų iš prūsų pastebėjo kamputyje susitraukusių mūsų šaunųjį Antaną. Gražiuoju jį išprašė lauk, bet Antanas mums parnešė naujausių įdomių žinių, kad turėsime prisiveržti pilvus ir priprasti valgyti rusišką džiovintą žuvį—voblą.

Netrukus mūsų kareivius pradėjo maitinti ta prakeita vobla. Tai la-

bai sūri, kieta ir neskanė žuvis. Valgydami keikėsi mūsų kareiviai ir pradėjo išdarinėti visokias išdaigas.

Kartą savo kareivinėse ant laiptų, šakaliukais parėmę, išrikiavo (sustatė uodegomis žemyn, o galvomis aukštyn) voblas. Nuo didžiausios priešaky iki mažiausios užpakalyje. Prie voblių rikiuotės pridėjo užrašą: "Žuvelės eina į dangų pas Dievą vandens prašyti."

Rusų politrukai ir karininkai, radę tokią gražią rikiuotę, pasiuto. Įraudę, įkaitę pradėjo lakstyti po kareivines ir tardyti kareivius, kas tai padarė. Tačiau kaltininkų nesurado.

Kitas šaunus nuotykis buvo batalijono valgykloje. Pietums mūsų kareiviams padavė voblos. Kareiviai kanda, kanda ir niekaip atkąsti negali. Kieta kaip bato padas. Tuomet budėjo vienas mūsų majoras, kuris Pirmojo Didžiojo karo metu tarnavo rusų kariuomenėje ir gerai pažino tą rusiškąjį skanėstą. Jis kareiviams patarė:

—Girdit, vyrai, norint įkąsti, reikia gerai į ką nors kieta padaužyti. Tuomet vobla suminkštėja.

Šito mūsų vyrams ir tereikėjo. Vienas kareivių pradėjo komanduoti—skaityti: viens, du, trys! O kiti pagal komandą visa jėga tranškyti žuvį į stalus, suolus, sienas, vienas arba į lubas remenčius stulpus. Kada keletas šimtų vyrų iškart trenks, valgykloj kilo didžiausias trenksmas. Drebję visa valgykla.

Išgirdę tokį bildesį, atbėgo rusų politrukai ir karininkai. Bandė kareivius sulaikyti ir nuraminti, bet kur tau. Kareiviai neklauso ir toliau pagal komandą tranko voblą.

—Ką darote? — šaukia rusai.

—Voblą minkštiname! — atsako lietuviai, ir toliau patenkinti trankosi, nors tuo galėdami atsikeršyti rusams.

—Kas jus pamokė taip daryti? — klausia rusai.

—Mes patys išgalvojome! — atsako kareiviai. Lietuvis majoras stovi palei duris, rausta ir bala. Jeigu nors vienas kareivis prasitarų, kad majoras patarė taip daryti, tai aišku — majorui grėstų kalėjimas, o gal ir Sibiras.

Iš keletos šimtų kareivių neatsirado nė vieno, kuris būtų išplepėjęs ir išdavęs majorą. Lietuvos kareivis buvo kietas riešutas.

Kitame numeryje: Darbininkai juokiasi iš bolševikų spaudos karininkų paslapčių, o tų paslapčių saugotojas politrukas rausta iš gėdos ir keikiasi tokias kvailas pareigas eidamas.

DĖMESIO!

Jei dar neturi — įsigyk įdomią knygą

NUO IMSRĖS IKI ORINOKO

(Per fakirų žemę)

prašytą A. Sabaliausko.

Šioje knygoje rasi lietuvių misijonieriaus patyrimus ir išgyvenimus keliaujant per svetimus kraštus ir tautas. Ten ypač plačiai yra kalbama apie paslaptinę INDIJĄ — fakirų ir keturių dešimčių milijonų dievaičių žemę.

Kaina \$2.50

Pavieniai ir platintojai ją gali gauti pas Mr. E. Dambrauską, 4501 S. Talman Ave., Chicago 32, Ill.

**SKAITYTOJUS KVIEČIAME
ĮSIGYTI ŠIAS VERTINGAS
KNYGAS**

Rašant KARIO adresu, galima įsigyti šias knygas:

1. J. Petraitis, LAISVĖ GINANT, I-mas tomas, kaina.....\$2.00
2. J. Petraitis, KAIP JIE MUS SUŠAUDĖ\$1.80
3. M. Biržiška, LIETUVIŲ TAUTOS KELAS, I-mas tomas\$3.00
4. M. Biržiška, LIETUVIŲ TAUTOS KELIAS, II-ras tomas\$3.00
5. Stasius Būdavas, LORETA, Mergaitės likimo romanas\$1.80
6. M. Vaitkus, ČIRIKSAS SIAUBE, Nevelė\$1.00
7. N. Butkienė, VELYKŲ PASAKOS, pasakos vaikams\$1.00
8. Vytė Nemunėlis ir Vyt. Augustinas, PO TĖVYNĖS DANGUM, eiliuota apyskaitė ir foto vaizdai\$2.00

Šios visos knygos yra vertingos suaugusiems, jaunimui ar mažiesiems. Siųskite užsakymus šiuo adresu:

K A R Y S
680 Bushwick Ave.,
Brooklyn 21, N. Y.

KARIO platintojas ir atstovas Chicagoje yra

Balys Brazdžionis,
4040 S. Sanfrancisco Ave.,
Chicago 32, Ill.

Mielus čikagiečius prašome žurnalo reikalais kreiptis į jį.

TAUPLYKITE PER PAŠTĄ. SAUGU IR PATOGU. MES APMO-KAME PAŠTO IŠLAIDAS.

**LIBERTY FEDERAL SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION**

Philadelphia, Pa.

235 NORTH BROAD STREET
(Temporary Address)

New Building Under Construction

at 202-04 North Broad Street

STATEMENT OF CONDITION
AS OF DECEMBER 31, 1951

ASSETS

First Mortgage Loans	\$8,316,884
Improvement Loans	25,543
Loans on Savings Accounts	82,997
Federal Home Loan Bank Stock ..	175,000
Cash on Hand and in Banks	1,112,033
Office Building and Equipment ..	165,886
Parking Lot — 1415 Race Street ..	22,723
Deferred Charges and Other Assets ..	15,791
TOTAL	\$9,917,587

LIABILITIES

Members' Share Accounts	\$8,428,470
Advances—	
Federal Home Loan Bank	850,000
Loans in Process	55,431
Other Liabilities	10,511
Employees' Retirement Reserve ..	22,077
Other Specific Reserves	3,520
General Reserves	\$295,500
Surplus	232,278
TOTAL	\$9,917,587

CHARLES S. CHELEDEN, President

**ŠI LIETUVIŠKA ĮSTAIGA —
SAUGIAUSIA VIETA JŪSŲ
INDĖLIAMS.**

KARIO atstovas Brazilijoje yra:

MELDUTIS LAUPINAITIS,

Caixa Postal, 118

Sao Paulo, Brazil

Prenumeratos atsisteisimo ir kitais žurnalo reikalais prašoma kreiptis į jį.

ĮSIGYKITE VERTINGUS "LIETUVIŲ DIENŲ" LEIDINIUS

- "Lietuvių Tautos Kelias", prof. M. Biržiška, I tomas \$3.00
 "Lietuvių Tautos Kelias", M. Biržiška, II tomas \$3.00
 "Varpai Skamba", St. Būdavo apysaka \$2.50
 "Žemė", poezijos antologija \$4.00
 "Žinomieji Lietuviai", JAV pasižymėjusių lietuvių biografinis vardynas (spaudoje).

Knygos gaunamos "Kario" redakcijoje, spaudos kioskuose ir leidykloje: "Lietuvių Dienos", 9204 S. Broadway, Los Angeles 3, Calif.

**K A R Y S
VISŲ LIETUVIŲ
ŽURNALAS**

Įsigyk pats sau ir kitam dovanų nupirk knygą

S I E L A už S I E L A

parašytą saleziečio D. Pilla ir sulietuvintą misijonieriaus kun. A. Sabaliausko, kurią išleido Lietuvių Saleziečių gimnazija Italijoje.

Knyga turi 307 puslapius, 43 paveikslus ir įrišta į kietus vrselius.

Kaina \$2.00

Tai įdomi, intriguojanti istorinė apysaka, paimta iš realių gyvenimo įvykių.

Platintojai ir pavieniai ją gali gauti: Mr. E. Dambrauskas, 4501 S. Talman Ave., Chicago 32, Ill.

Niekuomet nevėlu išsirašyti daugelio mėgiamą iliustruotą K A R I O žurnalą! Gausite ir pirmuosius šių metų numerius.

K A R Y S — tautinės, krikščioniškos dvasios sparnuotas žodis, tai visų laikų lietuvių karių gyvenimo, kovų ir darbo tikrasis veidrodis; tai mūsų tradicinis vieningos kovos organas su visais Lietuvos priešais nuo 1919 metų.

K A R Y S — visiems mūsų kariams JAV armijoje! Žūtbutinės kovos akivaizdoje — šiandien visi esame Lietuvos laisvės kariai.

*Prenumerata (4 dol.) ar jos da-
lį kviečiame siųsti: K A R Y S, 680 Bush-
wick Ave., Brooklyn 21, N. Y.*

MASSARO BROS.

Geriausios rūšies kūrenamoji alyva—
Žibalas — Anglys — Aliejinių krosnių
įrengimas ir aptarnavimas.

601 MIDDLE NECK RD.
Šaukite GReat Neck 2-4468

STEAMBOAT INN ALMA KASMOČIUS, Vedėja

Įvairūs gėrimai, pirmos rūšies maistas
Salė šokiams, susirinkimams, vestuvėms ir
kitokiems pobūviams • Didelis ir gražus
daržas piknikams bei išvažiavimams.

89-91 Steamboat Rd., Great Neck, L. I.

TELEFONAI:

Great Neck 2-1546 • Great Neck 2-3389
(Biznio) (Rez.)

Maurice's Restoranas Great Neck'e

PIZZERIA specialistas, o taip pat gamina
puikius steikus, chops; galima gauti įvairiausių
žuvies, clams, shrimps ir kt.

Įvairiausi gėrimai: degtinė, vynas, alus, vais-
vandeniai.

Svetainėje veikia puikiausia vėsinimo
sistema

GREATNECKIECIAI, UZEIKITE ĮSITIKINTI!

150 STEAMBOAT ROAD
GREAT NECK

Tel.: Great Neck 4-2120

VIKTOR SIWINSKI

BUV. STANLEY

MEAT MARKET

Naujai Pertvarkyta Įvairiausių Maisto
Produktų Krautuvė.

Geriausios kokybės visų rūšių mėsa, švie-
žios ir rūkytos dešros, sveikiausių ir
skaniausių rūšių ledai (ice cream), alus,
vaisvandeniai, sumuštiniai (sandwiches).

MALONUS IR SKUBUS PATARNAVI-
MAS ANGLŲ, LIETUVIŲ IR LENKŲ
KALBOMIS

156 Steamboat Rd. Great Neck, N. Y.

ELMWOOD SERVICE STATION A. A. PLAKŠTIS & SON

Molonus savųjų patarnavimas lietuviams.

Cia pat gaunamos padangos, kameros, baterijos.

Visa pigiausiomis kainomis

Great Neck'o lietuviai! Naudokimės tikrai —

ELMWOOD SERVICE STATION

99 Steamboat Road,
GREAT NECK, N. Y.

DEMESIO Great Necko LIETUVIAMS!

SKUBIAI! PIGIAI! GERAI!

Taisau radijo aparatus. Galiu paimti iš namų ir
pristatyti atgal.

ALGIMANTAS URBONAS

"De Forest's Training" studentas:

156 Steamboat Rd., Great Neck, L. I., N. Y.

Tel.: Great Neck 2-6911R

Taupyk Tvirčiausioj Amerikos Įstaigoj

STANDARD FEDERAL SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION
OF CHICAGO

4192 ARCHER AVE., CHICAGO 32
PHONE: Virginia 7-1141

STANDARD FEDERAL

turtas virš \$41,000,000.00

Atsargos Fondas virš \$ 3,250,000.00

STANDARD FEDERAL yra Federal
Savings and Loan Insurance Corp. ir
Federal Home Loan Bank System narys

Įstaigos valandos: Kasdien nuo 9 val.
ryto iki 4 val. po pietų.

Ketvirtadien. nuo 9 val. ryto iki 8 v. v.
Trečiądieniais visai neatidaroja.

JUSTIN MACKIEWICH, President and Manager

LIETUVIŲ AUTOMOBILIŲ PREKYBA**HARMONY MOTORS**

Dabar jau didelis pasirinkimas įvairiausių firmų automobilių (Buick, Dodge, Chrysler, Oldsmobile, Chevrolet, Pontiac, Plymouth, Ford ir kt.)

Kiekvienam mūsų automobilių pirkėjų duodamas mašinos leidimas nemokamai

Išmokome nemokančius važiuoti

Parduodame išmokėjimui prieinamesnėmis sąlygomis

HARMONY MOTORS

T. Šlutas, J. Talandis ir S. Zubkus

5805-07 So. Western Ave., Chicago, Ill.

Telefonas: REpublic 7-6480

JONAS BUDRIKAS

Jaukus lietuviškas restoranas ir valgykla, billardas ir stalo tenisas. Įvairūs gėrimai, šalti ir šilti užkandžiai. Tremtinių mėgstamiausia vieta. Erdvi salė įvairiems parengimams.

1442 SO. 49-TH CT., CICERO 50, ILL.
TEL. TOWNHALL 3-9472

Saugesnės vietos taupymui niekur nerbsite. Mes apdraudžiame kiekvieną taupymo sąskaitą iki \$10,000.00 per Federalinės Valdžios Agentūrą.

Dabartinis Dividendas yra 3% per Metus
**ST. ANTHONY SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION**

1447 So. 49th Court, Cicero 50, Ill.
Telefonas: TOWNHALL 3-8131

Juozas Gribauskas, Vedėjas

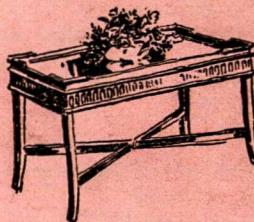
TURTAS VIRŠINA \$8,000,000.00

Kviečiame ateiti į raštinę dabar ir dykai gauti
1954 metų kalendorių
AČIŲ UŽ JŪSŲ PARAMĄ!

Visko Užtektinai—Tuoju Pristatom!

Baldus, šaldytuvus, pečius, skalbiamas mašinas, lovas, matracus, kilimus, radio, televizijos setus, vaikučiams baldus.

Žemos kainos, lengvi išmokėjimai. Turime didelį pasirinkimą. Mes pagaminame baldus ir pagal jūsų užsakymą

**Roosevelt
Furniture
Co., Inc.**

LIETUVIŲ
KRAUTUVĖ

2310 W. ROOSEVELT RD., CHICAGO
Tel. SEeley 3-4711

Atdara pirmadienio ir ketvirtadienio vak. iki 9:30
Atdara sekmadieniais nuo 11 iki 4:30 val. popiet.

**APLANKYK ERDVIAĮ IR PATOGIĄ SENIAUSĄ
LIETUVIŲ BENDROVĖS KRAUTUVĖ**

**PROGRESS
FURNITURE CO.**

4181-83 Archer Ave.
Tel. LAfayette 3-3171
CHICAGO, ILL.

Rakandai, Pe-
čiai, Televizijos,
Refrigereitoriai,
Plovimo Mašī-
nos, Visos namų
Reikmenys.

TELEVIZIJOS — RADIO

Aparatų taisymas atliekamas greitai ir gerai. Sauskite kada tik atsitiks Jums reikalas, suges radio, televizija, elektra kambarių, motorai, prosijimo įrenginiai, patefonai ir kt.

Radio-Televizijos-Elektros technikas

BALYS BRAZDŽIONIS
4040 So. Francisco Ave., Chicago 32, Ill.
Kreipkitės bet kuriuo laiku: Telefonas LA 3-7685